

EASO-ov praktični vodič: Kvalifikacija za međunarodnu zaštitu

EASO-ova serija praktičnih vodiča

April 2018

Ovaj projekat finansira Evropska unija

Ova publikacija prevedena je uz pomoć Evropske unije kroz projekat „Regionalna podrška upravljanju migracijama uz zaštitu prava migranata na Zapadnom Balkanu i Turskoj - faza II”. Za njenu sadržinu isključivo je odgovoran EASO, i ta sadržina nužno ne predstavlja stavove Evropske unije.

Ni Evropska kancelarija za podršku azilu niti bilo koji pojedinac koji zastupa Evropsku kancelariju za podršku azilu nije odgovoran za to kako će navedene informacije biti upotrebljene.

Luksemburg: Kancelarija za publikacije Evropske unije, 2021.

© Evropska kancelarija za podršku azilu, 2021.

Reprodukcija je dozvoljena pod uslovom da se oda priznanje autoru.

Za svako korišćenje ili reprodukciju fotografija ili drugog materijala za koji Evropska kancelarija za podršku azilu nema autorska prava, dozvolu treba tražiti direktno od vlasnika autorskih prava.

Print ISBN 978-92-9485-854-2 doi:10.2847/47490 BZ-04-17-885-SR-C
PDF ISBN 978-92-9485-852-8 doi:10.2847/14831 BZ-04-17-885-SR-N

EASO-ov praktični vodič: Kvalifikacija za međunarodnu zaštitu

EASO-ova serija praktičnih vodiča

april 2018.

Ovaj praktični vodič razvijen je u skladu sa EASO-ovom metodologijom matrice kvaliteta. EASO želi da zahvali stručnjacima iz država članica EU, kao i Referentnoj grupi (sastavljene od Evropske komisije, Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbeglice i Evropskog saveta za izbeglice i prognane) na njihovom aktivnom doprinosu i podršci razvoju Praktičnog vodiča.

Uvod u *EASO-ov praktični vodič: Kvalifikacija za međunarodnu zaštitu*

Zašto je pripremljen ovaj praktični vodič? „*EASO-ov praktični vodič: Kvalifikacija za međunarodnu zaštitu*“ predviđen je kao praktični alat za pomoć nadležnim službenicima širom Evropske unije i izvan nje u njihovom svakodnevnom radu.

Svrha Praktičnog vodiča je da pruži pomoć pri ispitivanju svakog zahteva za međunarodnu zaštitu pojedinačno, objektivno i nepristrasno, i uz primenu istih pravnih kriterijuma i zajedničkih standarda pri utvrđivanju koje osobe su kvalifikovane za međunarodnu zaštitu.

Polazna tačka za ovaj vodič su pravne odredbe Ženevske konvencije iz 1951. i Direktive o kvalifikaciji (Direktiva 2011/95/EU Evropskog Parlamenta i Saveta od 13. decembra 2011. godine o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili lica bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbeglice ili osoba koje ispunjavaju uslove za supsidijarnu zaštitu, kao i sadržaj odobrene zaštite). Vodič ide korak dalje pretvarajući takve pravne zahteve u smernice za praktičnu primenu.

Koja je oblast primene ovog praktičnog vodiča? Vodič je usmeren na osobe koje se kvalifikuju za međunarodnu zaštitu, što uključuje status izbeglice i supsidijarnu zaštitu. Daje se prednost terminu „kvalifikacija“ zbog usklađenosti s terminologijom koja se upotrebljava u Direktivi o kvalifikaciji (DK). Ekvivalentan je izrazima kao što su „prihvatljivost“ i „uključenost“, a koji se upotrebljavaju u drugim relevantnim dokumentima Evropske kancelarije za podršku azilu (EASO).

Vodič je pripremljen u kontekstu pregovora koji se vode o predlogu Uredbe o kvalifikaciji. Međutim, njegov sadržaj se zasniva i upućuje na odredbe trenutne Direktive o kvalifikaciji. Korisnik u svakom trenutku treba da tumači Vodič u odnosu na Direktivu i treba da bude upoznat s odgovarajućim odredbama tog važećeg pravnog instrumenta.

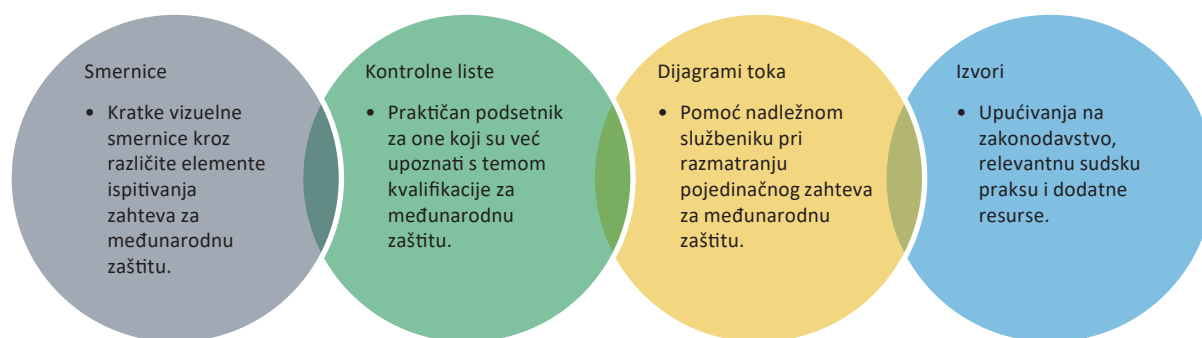
U Vodiču se razmatraju pravni zahtevi u pogledu kvalifikacije za međunarodnu zaštitu, a ne razmatraju se pitanja analize i procene činjenica. Smernice o tim pitanjima dostupne su u dokumentu *EASO-ov praktični vodič: Lični intervju*, a naročito u dokumentu *EASO-ov praktični vodič: Procena dokaza*.

Osim toga, pitanje isključivanja osoba za koje se utvrdilo da ne zaslužuju međunarodnu zaštitu nalazi se izvan oblasti primene ovog praktičnog vodiča. Smernice po tom pitanju dostupne su u dokumentu *EASO-ov praktični vodič: Isključivanje*. Isključivanje i zaštita statusa izbeglice u skladu sa članom 1D Ženevske konvencije i članom 12, stav 1. Direktive o kvalifikaciji takođe se ne razmatraju detaljno u ovom vodiču.

Ko treba da koristi ovaj praktični vodič? Ovaj vodič je prvenstveno namenjen nadležnim službenicima, voditeljima intervjua i donosiocima odluka u nacionalnim telima za donošenje odluka. Pored toga, može da predstavlja koristan alat za kreatore politika, službenike za proveru kvaliteta i pravne savetnike, kao i za sve osobe zainteresovane za temu kvalifikacije za međunarodnu zaštitu u kontekstu EU.

Cilj ovog praktičnog vodiča je da zadovolji potrebe nadležnih službenika sa različitim stepenima iskustva: od novih službenika do onih sa dugogodišnjim iskustvom. Delovi i sadržaj Vodiča mogu se koristiti na različite načine, u zavisnosti od potreba korisnika.

Kako se koristi ovaj praktični vodič. Praktični vodič je podeljen na četiri dela koji se mogu koristiti nezavisno jedan od drugog ili zajedno.

Pored pružanja strukturiranih smernica, ovaj praktični vodič može se posmatrati i kao alat za samoprocenu. Takođe se može koristiti za kontrolu kvaliteta i/ili kao alat za osposobljavanje.

Kako je pripremljen ovaj praktični vodič? Vodič su pripremili stručnjaci iz država EU+ uz vredan doprinos Evropske komisije i Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbeglice (UNHCR). Pripremu je olakšala i koordinisala EASO. Pre završetka Vodiča, sprovedeno je savetovanje o Vodiču sa svim državama EU+.

Na koji način je ovaj praktični vodič povezan sa nacionalnim zakonodavstvom i praksom? Ovo je alat za delimičnu konvergenciju koji odražava zajedničke standarde i uključuje poseban deo o nacionalnim odstupanjima u zakonodavstvu, smernicama i praksi.

Svako nacionalno telo može da doda u Praktični vodič na naznačenim mestima odgovarajuće elemente zakonodavstva i smernica kako bi se nadležnim službenicima na jednom mestu pružile sve potrebne smernice o kvalifikaciji za međunarodnu zaštitu.

Na koji način je ovaj praktični vodič povezan sa drugim EASO-ovim alatima za podršku? EASO-ova misija je pružanje podrške državama članicama kroz, između ostalog, zajedničke obuke, zajednički kvalitet, kao i zajedničke informacije o zemlji porekla. Kao i svi EASO-ovi alati za podršku, *EASO-ov praktični vodič: Kvalifikacija za međunarodnu zaštitu* zasniva se na standardima Zajedničkog evropskog sistema azila. Izrađen je unutar istog okvira i treba da predstavlja dopunu ostalim dostupnim alatima EASO-a. Njegova doslednost s tim alatima na prvom je mestu, naročito sa blisko povezanim osnovnim i naprednim modulima EASO-ovog programa osposobljavanja na temu uključenosti. Dokument *Kvalifikacija za međunarodnu zaštitu (Direktiva 2011/95/EU) – pravosudna analiza* (koji je pripremila organizacija „IARLJ-Europe“ po osnovu ugovora sa EASO-om) takođe je predstavljao dragocen izvor pri izradi ovog alata.

Ovaj praktični vodič izrađen je u okviru EASO-ovog postupka izrade matrice kvaliteta i treba ga koristiti zajedno s ostalim dostupnim praktičnim alatima: <https://www.easo.europa.eu/practical-tools>

Sadržaj

Uvod u EASO-ov praktični vodič: Kvalifikacija za međunarodnu zaštitu	3
KONTROLNE LISTE	7
SMERNICE	10
Opšti principi	11
Pravni okvir: Ženevska konvencija i Direktiva o kvalifikaciji	11
Pojedinačne okolnosti	12
Proces donošenja odluka	12
„Izvan zemlje porekla”: lična i teritorijalna oblast primene	13
Državljanin treće zemlje	13
Lice bez državljanstva	13
Značaj utvrđivanja zemlje porekla	14
Izvan zemlje porekla	15
Status izbeglice: Osnovan strah od proganjanja	16
Proganjanje	16
1. Da li delo predstavlja dovoljno ozbiljno kršenje ljudskih prava i da li pripada jednom od sledećih oblika?	17
2. Predstavlja li taj čin kršenje neotuđivog ljudskog prava ili dovoljno ozbiljno kršenje nekog drugog osnovnog ljudskog prava?	19
3. Može li se postupanje smatrati skupom različitih mera, čije bi posledice uticale na podnosioca zahteva na sličan način?	20
Osnovani strah	20
Status izbeglice: razlozi proganjanja	22
Rasa	22
Veroispovest	22
Nacionalnost	23
Pripadnost određenoj društvenoj grupi	23
Zajedničke osobine	24
Percepcija karakterističnog identiteta	24
Političko mišljenje	25
Povezanost/(na osnovu)	25
Supsidijarna zaštita	27
Stvarna opasnost	27
Ozbiljna nepravda	27
Smrtna kazna ili smaknuće	27
Mučenje ili nečovečno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje	28
Mučenje	29
Nečovečno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje	29
Ozbiljna i individualna pretnja životu ili ličnosti civila usled neselektivnog nasilja u situacijama međunarodnog ili unutrašnjeg oružanog sukoba	30
Međunarodni ili unutrašnji oružani sukob	30
Civil	31
Neselektivno nasilje	31
Ozbiljna i individualna pretnja	32
Život ili ličnost	33
Povezanost (na osnovu razloga)	33
Potrebe za međunarodnom zaštitom koje nastaju na licu mesta (<i>sur place</i>)	34

Počinioci proganjanja ili ozbiljne nepravde.....	35
Zaštita u zemlji porekla	36
Pružaoци zaštite	36
Kvalitet zaštite.....	38
Efikasnost.....	38
Trajnost	38
Pristupačnost.....	38
Alternative za mogućnost zaštite unutar zemlje	39
Sigurnost u delu zemlje porekla	39
Pristup delu zemlje porekla	40
Prihvatljivost nastanjivanja podnosioca zahteva u delu zemlje porekla	40
Odbijanje stavljanja pod zaštitu zemlje porekla	41
DIJAGRAMI TOKA	42
IZVORI	50
Skraćenice i korisne veze.....	51
Drugi resursi	51
Pravni izvori i relevantna sudska praksa	51
Opšti principi.....	51
Lična i teritorijalna oblast primene.....	52
Status izbeglice: osnovan strah od proganjanja.....	52
Razlozi proganjanja: rasa.....	53
Razlozi proganjanja: veroispovest.....	54
Razlozi proganjanja: nacionalnost.....	54
Razlozi proganjanja: pripadnost određenoj društvenoj grupi	54
Razlozi proganjanja: političko mišljenje	55
Povezanost (na osnovu razloga).....	55
Supsidijarna zaštita: stvarna opasnost od ozbiljne nepravde.....	55
Supsidijarna zaštita: smrtna kazna ili smaknuće	56
Supsidijarna zaštita: mučenje ili nečovečno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje	56
Supsidijarna zaštita: ozbiljna i individualna pretnja životu ili ličnosti civila zbog neselektivnog nasilja u situacijama međunarodnog ili unutrašnjeg oružanog sukoba.....	57
Potrebe za međunarodnom zaštitom koje nastaju <i>na licu mesta</i>	57
Počinioci proganjanja ili ozbiljne nepravde	58
Pružaoци zaštite i kvalitet zaštite.....	58
Mogućnost zaštite unutar zemlje	59

KONTROLNE LISTE

- ▶ *Praktičan podsetnik za one koji su već upoznati s temom kvalifikacije za međunarodnu zaštitu.*
- ▶ *Koristite veze kako biste dobili dodatne smernice o određenoj temi.*

Opšti principi

- Primenite pravne odredbe na prihvaćene materijalne činjenice i rezultate procene rizika.
- Imajte na umu da uvek prvo treba ispitati kvalifikaciju za status izbeglice.
- Imajte na umu da se potrebe za zaštitom takođe mogu javiti na licu mesta (*sur place*).
- Ispitajte svaki slučaj pojedinačno, objektivno i nepristrasno.

„Izvan zemlje porekla”: lična i teritorijalna oblast primene

- Utvrdite zemlju državljanstva ili zemlju prethodnog uobičajenog boravišta podnosioca zahteva.

Status izbeglice: osnovan strah od proganjanja

Proganjanje

Procenite da li bi se određeno postupanje smatralo proganjanjem uzimajući u obzir sledeće.

- Da li je reč o činu dovoljno ozbiljnog kršenja ljudskih prava i da li pripada jednom od pomenutih oblika, između ostalog, u članu 9, stavu 2. Direktive o kvalifikaciji?
- Predstavlja li taj čin kršenje neotuđivog ljudskog prava ili dovoljno ozbiljno kršenje nekog drugog osnovnog ljudskog prava?
- Može li se postupanje smatrati skupom različitih mera, čije bi posledice uticale na podnosioca zahteva na sličan način?

Osnovani strah

- Ocenite da li podnosilac zahteva ima osnovani strah.
  - Razmotrite sve materijalne činjenice koje su prihvaćene i utvrdite da li je u prošlosti došlo do proganjanja ili pretnje proganjanjem.
  - Ako je to primenljivo u skladu sa nacionalnom praksom, razmotrite da li je proganjanje u prošlosti bilo toliko užasne prirode da se nepravda, iako se ne bi ponovila, može smatrati trajnom.
  - Analizirajte da li je zadovoljen prag „osnovanog straha” (razuman stepen verovatnoće).

Status izbeglice: razlozi proganjanja

Ispitajte da li je proganjanje od kojeg podnosilac zahteva strahuje povezano s jednim od sledećih (stvarnih ili pretpostavljenih) razloga.

☐ Rasa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ boja kože ▪ poreklo ▪ pripadnost određenoj etničkoj grupi
☐ Verispovest	<ul style="list-style-type: none"> ▪ negovanje verskih, neverških i ateističkih uverenja ▪ učestvovanje ili neučestvovanje u formalnim verskim obredima, privatno ili u javnosti, samostalno ili u zajednici s drugima ▪ učestvovanje ili neučestvovanje u drugim verskim delima ili izražavanju vere ▪ učestvovanje ili neučestvovanje u oblicima ličnog ili zajedničkog ponašanja koje se zasniva na verskom uverenju ili ih takvo uverenje propisuje
☐ Državljanstvo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ posedovanje ili neposedovanje državljanstva ▪ kulturni identitet ▪ etnički identitet ▪ jezički identitet ▪ zajedničko geografsko ili političko poreklo ▪ odnos sa stanovništvom druge države
☐ Pripadnost određenoj društvenoj grupi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ deljenje ili pretpostavljanje zajedničkih osobina i ▪ karakterističan identitet ili pretpostavljanje identiteta

Status izbeglice: razlozi proganjanja

- Političko mišljenje
- mišljenje, ideja ili uverenje o stvarima povezanim s potencijalnim počiniocima proganjanja i s njihovim politikama ili metodama, bez obzira na to da li je to svoje mišljenje, ideju ili uverenje podnosilac zahteva pretvorio u delo

- Potvrdite da li postoji povezanost između (stvarnih ili pretpostavljenih) osobina i straha od proganjanja.

Supsidijarna zaštita

Stvarna opasnost

- Razmotrite sve materijalne činjenice koje su prihvaćene i utvrdite da li je u prošlosti došlo do ozbiljne nepravde ili pretnje ozbiljnom nepravdom.
- Ako je to primenljivo u skladu sa nacionalnom praksom, razmotrite da li je ozbiljna nepravda u prošlosti bila toliko užasne prirode da se nepravda, iako se ne bi ponovila, može smatrati trajnom.
- Analizirajte da li je zadovoljen prag „stvarne opasnosti” (razuman stepen verovatnoće).

Ozbiljna nepravda

Ocenite da li postoji stvarna opasnost od:

- smrtne kazne ili smaknuća;
- mučenja ili nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja podnosioca zahteva u zemlji porekla;
- ozbiljne i individualne pretnje životu ili ličnosti civila zbog opšteg nasilja u situacijama međunarodnog ili unutrašnjeg oružanog sukoba.

Počinioci proganjanja ili ozbiljne nepravde

- Utvrdite počinioca proganjanja ili ozbiljne nepravde.

Zaštita u zemlji porekla

Pružaoци zaštite

- Razmotrite ko može da bude potencijalni pružalac zaštite:
- država;
  - stranke ili organizacije, uključujući međunarodne organizacije, koje kontrolišu državu ili bitan deo teritorije države.

Utvrdite da li je takav pružalac:

- **u mogućnosti** da pruži zaštitu koja je:
  - efikasna;
  - trajna;
  - pristupačna;
- **voljan** da pruži takvu zaštitu podnosiocu zahteva.

Mogućnost zaštite unutar zemlje

- Razmotrite da li postoji određeni deo zemlje porekla u kojem ne postoji osnovani strah od proganjanja podnosioca zahteva i stvarna opasnost od trpljenja ozbiljne nepravde ili u kojem podnosilac zahteva ima pristup zaštitu od proganjanja i ozbiljne nepravde.
- **Analizirajte** da li je taj deo zemlje:
    - bezbedan;
    - pristupačan;
    - prikladan za nastanjivanje podnosioca zahteva.

SMERNICE

- ▶ *Kratke i vizuelne smernice kroz različite elemente ispitivanja zahteva za međunarodnu zaštitu.*
- ▶ *Koristite prazne prostore kako biste dodali upućivanja na nacionalno zakonodavstvo, smernice i praksu.*

Opšti principi [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Pravni okvir: Ženevska konvencija i Direktiva o kvalifikaciji

Potrebno je naglasiti da se međunarodna zaštita razmatra samo kada ne postoji zaštita od strane zemlje porekla; stoga, ona predstavlja zamenu za nacionalnu zaštitu.

Ženevska konvencija iz 1951. godine o statusu izbeglica i njen Protokol iz 1967. jesu glavni međunarodni pravni instrumenti u oblasti međunarodne zaštite, naročito u pogledu statusa izbeglica i principa zabrane prisilnog vraćanja. Naknadno, donošenjem Direktive o kvalifikaciji (DK), u EU je uvedena supsidijarna zaštita kao nov oblik zaštite. Direktiva o kvalifikaciji propisuje pravne kriterijume za kvalifikaciju za supsidijarnu zaštitu i dodatno razrađuje kriterijume za dodelu statusa izbeglice. U pogledu druge grupe kriterijuma, sprovođenje odredaba Direktive o kvalifikaciji trebalo bi da se zasniva na potpunijoj i uključivoj primeni Ženevske konvencije.

Status izbeglice i supsidijarna zaštita u skladu s Direktivom o kvalifikaciji.

„Izbeglica” označava:

državljanina treće zemlje ili osobu bez državljanstva koja se, iz opravdanog straha da će biti progonjena zbog svoje rase, veroispovesti, nacionalne pripadnosti, političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj društvenoj grupi, nađe izvan zemlje čije državljanstvo ima ili u kojoj je imala prethodno boravište i koja ne može ili, zbog tog straha, nije spremna da traži zaštitu te zemlje, ili koja, ako se nalazi izvan zemlje u kojoj je imala svoje prethodno boravište, ne može ili nije spremna da se u takvu zemlju vrati, i u odnosu na koju se ne primenjuje čl. 12 [isključenje];

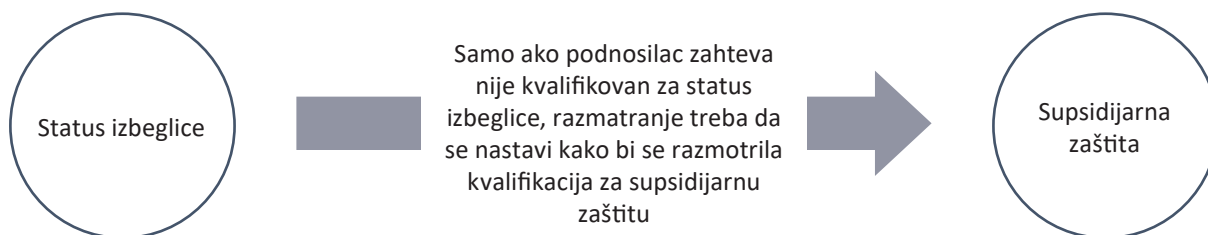
- Član 2, stav (d) Direktive o kvalifikaciji

„Osoba koja ispunjava uslove za supsidijarnu zaštitu” označava:

državljanina treće zemlje ili osobu bez državljanstva koja ne ispunjava uslove za status izbeglice, ali za koju se opravdano može verovati da će, u slučaju povratka u svoju zemlju porekla, ili u slučaju osobe bez državljanstva, povratka u zemlju prethodnog boravišta, biti izložena stvarnom riziku nanošenja teških povreda u smislu čl. 15 [smrtna kazna ili smaknuće; mučenje, nečovečno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje; ozbiljna i individualna pretnja po život ili ličnost civila po osnovu neselektivnog nasilja u situacijama međunarodnih ili unutrašnjih oružanih sukoba, i u odnosu na koju se ne primenjuje čl. 17, stavovi (1) i (2) [isključenje], i koja nije u mogućnosti ili, zbog takvog rizika, nije spremna da traži zaštitu te zemlje.

- Član 2, stav (f) Direktive o kvalifikaciji

Uvek prvo treba ispitati kvalifikaciju za status izbeglice. [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Pojedinačne okolnosti [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Direktiva o kvalifikaciji
Član 4.

Zahteve za međunarodnu zaštitu uvek treba ispitati i odluke treba doneti na osnovu pojedinačnog zahteva, objektivno i nepristrasno.

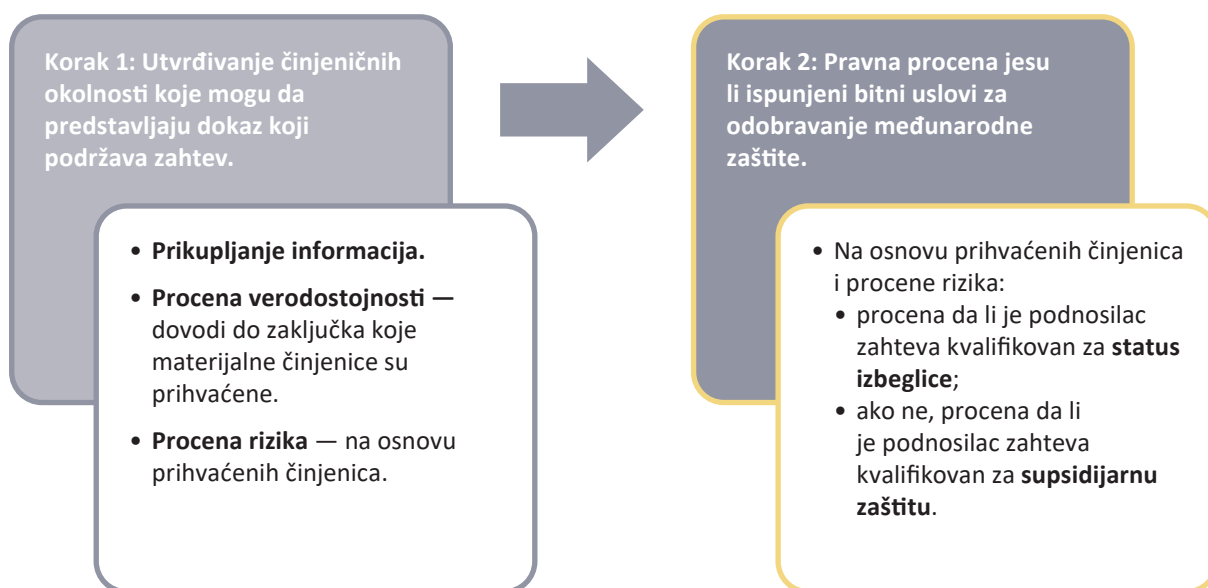
Pri analiziranju pojedinačnog slučaja treba uzeti u obzir sledeće ključne elemente:

- sve odgovarajuće elemente koji se odnose na zemlju porekla u trenutku donošenja odluke o zahtevu;
- postupke i pretnje kojima je podnosilac zahteva bio izložen ili bi mogao biti izložen;
- položaj podnosioca zahteva, uključujući faktore kao što su poreklo, pol i starost;
- dostupnost i pristupačnost zaštite u zemlji porekla.

Potrebe za zaštitom prvo se procenjuju s obzirom na područje boravka podnosioca zahteva u zemlji porekla. Područje boravka u zemlji porekla utvrđuje se na osnovu snažne povezanosti podnosioca zahteva s određenim područjem u toj zemlji. Područje boravka može biti područje rođenja ili odrastanja ili drugo područje na kojem je podnosilac zahteva bio nastanjen ili je živio, pa je stoga blisko povezan s tim područjem.

Proces donošenja odluka [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Proces donošenja odluka može se promatrati kao proces od dva koraka: procene dokaza (utvrđivanja činjenica) i pravne procene (primene zakona). Nakon utvrđivanja činjeničnih okolnosti (videti [EASO-ov praktični vodič: Procena dokaza](#)), nadležni službenik procenjuje jesu li ispunjeni bitni uslovi utvrđeni Direktivom o kvalifikaciji za odobranje međunarodne zaštite. Ovaj praktični vodič usmeren je na drugi korak.

Faze donošenja odluka, u skladu sa presudom Suda pravde EU u predmetu *M.M.* (Predmet C-277/11).

1. korak treba da dovede do jasnog razumevanja prihvatljivih materijalnih činjenica (procena verodostojnosti) i, na osnovu tih činjenica, stepena verovatnoće da će podnosilac zahteva biti podvrgnut postupanju koje bi se moglo smatrati proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom (procena rizika).

U **2. koraku** nadležni službenik treba da uzme u obzir prihvaćene materijalne činjenice i rezultate procene rizika i da primeni odgovarajuće pravne odredbe opisane u ovom vodiču.

„Izvan zemlje porekla”: lična i teritorijalna oblast primene [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Lična oblast primene	<ul style="list-style-type: none"> • U skladu sa definicijama pojmova „izbeglica” i „osoba koja ispunjava uslove za supsidijarnu zaštitu”, lična oblast primene Direktive o kvalifikaciji ograničena je na državljanke trećih zemalja ili lica bez državljanstva.
Teritorijalna oblast primene	<ul style="list-style-type: none"> • „Zemlja porekla” odnosi se na zemlju ili zemlje državljanstva ili, za lica bez državljanstva, zemlju prethodnog uobičajenog boravišta. Osoba treba da bude izvan zemlje porekla.

Državljanin treće zemlje

Upućivanje na „državljanina treće zemlje” podrazumeva da državljani država članica EU neće biti obuhvaćeni oblašću lične primene Direktive o kvalifikaciji.

Treba da bude jasno da svako ima pravo da podnese zahtev za međunarodnu zaštitu. Međutim, u skladu s Protokolom (br. 24) o azilu za državljane država članica Evropske unije, koji je deo pročišćene verzije Ugovora o funkcionisanju EU: „S obzirom na nivo zaštite osnovnih prava i sloboda u državama članicama Evropske unije, smatra se da države članice u međusobnom odnosu predstavljaju sigurne države porekla za sve pravne i praktične potrebe po pitanjima azila”.

Posebna razmatranja

Ispitivanje zahteva državljanina država članica EU. Iako bi do toga retko došlo u praksi, Protokolom se predviđa da u određenim posebnim okolnostima zahteve državljanina država članica EU „druga država članica može uzeti u obzir ili proglasiti prihvatljivim za obradu”. Ceo tekst možete videti [ovde](#).

Lica bez državljanstva s prethodnim uobičajenim boravištem u drugoj državi članici EU. Potrebno je napomenuti da lica bez državljanstva sa (prethodnim) uobičajenim boravištem u državi članici EU nisu posebno obuhvaćene oblašću primene Protokola br. 24.

Lice bez državljanstva

U Konvenciji o pravnom položaju lica bez državljanstva, „lice bez državljanstva” definisano je kao „lice koju nijedna država na osnovu svog prava ne smatra svojim državljaninom”. Principe kojima se uređuje određivanje statusa lica bez državljanstva (apatridnosti) potrebno je preuzeti iz međunarodnog prava.

Zaštita koja se pruža licima bez državljanstva u skladu sa Direktivom o kvalifikaciji jednaka je zaštiti koja se pruža državljanima trećih zemalja.

Posebna razmatranja

Može se smatrati važnim da se uzme u obzir **član 1D Ženevske konvencije i član 12, stav 1. Direktive o kvalifikaciji**, koji se odnose na zaštitu ili pomoć organa ili agencija Ujedinjenih nacija, osim Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbeglice (UNHCR).

Kada iz bilo kog razloga dođe do prestanka takve zaštite ili pomoći, bez konačnog rešavanja položaja osobe u skladu s odgovarajućim rezolucijama koje je donela Generalna skupština Ujedinjenih nacija, te osobe *ipso facto* imaju pravo na povlastice iz Direktive o kvalifikaciji.

U određenim nacionalnim pravnim okvirima, pojedinci isto tako mogu dobiti zaštitu zasnovanu samo na činjenici njihove apatridnosti.

Nacionalno zakonodavstvo i praksa

Značaj utvrđivanja zemlje porekla [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Utvrđivanje zemlje državljanstva ili zemlje prethodnog uobičajenog boravišta ima odlučujući značaj.

Iako u mnogim slučajevima zemlja porekla podnosioca zahteva nije sporna, postoje slučajevi u kojima se to pitanje nalazi u samoj suštini razmatranja. U tom pogledu, nadležni službenici mogu da razmotre sledeće elemente:

- Svaka država određuje ko su njeni državljani prema pravu date države.
- Uspostavljanje državljanstva, međutim, nije jednostavno pitanje upućivanja na propise o državljanstvu relevantne zemlje porekla.
- Potrebno je konsultovati informacije o zemlji porekla i u zakonodavstvu i u praksi.

Zemlja državljanstva

- Ukoliko je utvrđeno da je podnosilac zahteva za međunarodnu zaštitu osoba bez državljanstva, neophodno je utvrditi zemlju prethodnog boravišta.
- „Boravište” podrazumeva da je osoba boravila, bilo zakonito ili ne, u predmetnoj zemlji.
- Procena treba da uzima u obzir trajanje boravka u predmetnoj zemlji, koliko nedavno je osoba boravila u predmetnoj zemlji i kakve su veze date osobe sa zemljom.
- Osoba bez državljanstva može imati više od jedne zemlje prethodnog boravišta.

Zemlja boravišta

Posebna razmatranja

Dvojna ili višestruka državljanstva. U slučaju dvojnog ili višestrukog državljanstva potrebno je oceniti da li ijedna zemlja državljanstva može da zaštiti podnosioca zahteva. Ako je u bilo kojoj zemlji državljanstva moguća zaštita podnosioca zahteva, smatra se da podnosiocu zahteva nije potrebna međunarodna zaštita.

Državljeni sa boravištem u drugoj zemlji. Druga mogućnost je da podnosilac zahteva ima državljanstvo određene zemlje, ali duže vreme boravi u drugoj zemlji. U takvim slučajevima nadležni službenik treba da oceni da li podnosilac zahteva ispunjava uslove za dobijanje statusa izbeglice ili mu je potrebna supsidijarna zaštita u pogledu zemlje državljanstva.

Međutim, činjenica da podnosilac zahteva boravi negde drugde može biti važna ako se razmatra primenljivost koncepta sigurne treće zemlje.

Odricanje državljanstva. U slučaju da podnositelj zahteva navede da se odrekao svog državljanstva, nadležni službenik treba da oceni koja se pravila primenjuju u pogledu odricanja državljanstva u određenoj zemlji, i jesu li postupci podnosioca zahteva mogli da dovedu do gubitka državljanstva. U poslednjem slučaju, ako podnositelj zahteva nema drugo državljanstvo, treba ga smatrati osobom bez državljanstva.

Izvan zemlje porekla

Pojam „*izvan zemlje porekla*” predstavlja isključivo fizički kriterijum neprisutnosti.

U Direktivi 2013/32/EU o zajedničkim postupcima za priznavanje i oduzimanje međunarodne zaštite (Direktiva o postupcima azila) dalje se navodi da se njene odredbe primenjuju na zahteve za međunarodnu zaštitu podnete na državnoj teritoriji, uključujući granicu, teritorijalne vode ili tranzitne zone država članica.

To znači da osoba koja podnosi zahtev za zaštitu u stranoj ambasadi dok se i dalje nalazi, na primer, u zemlji porekla, neće biti obuhvaćena teritorijalnom oblašću primene Direktive o kvalifikaciji i Direktive o postupcima azila.

Status izbeglice: Osnovan strah od proganjanja [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Proganjanje

Ženevska konvencija	Direktiva o kvalifikaciji	Nacionalno zakonodavstvo
Član 1A, stav 2.	Član 9. Član 4, stav 4.	

„Proganjanje” nije definisano u Ženevskoj konvenciji. Pojam je fleksibilan, prilagodljiv i dovoljno uopšten da bi iskazao promenljive oblike proganjanja.

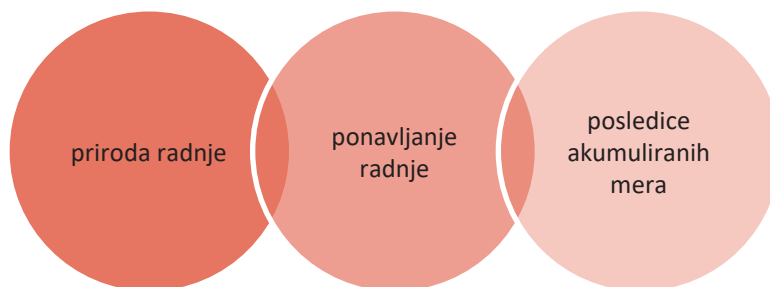
Kako bi se delo smatralo proganjanjem u smislu Direktive o kvalifikaciji, ono mora biti:

a. **dovoljno ozbiljno** po svojoj prirodi ili ponavljanju da predstavlja **ozbiljno kršenje osnovnih ljudskih prava**, posebno prava koja ne mogu biti ograničena prema članu 15, stav 2. EKLJP-a

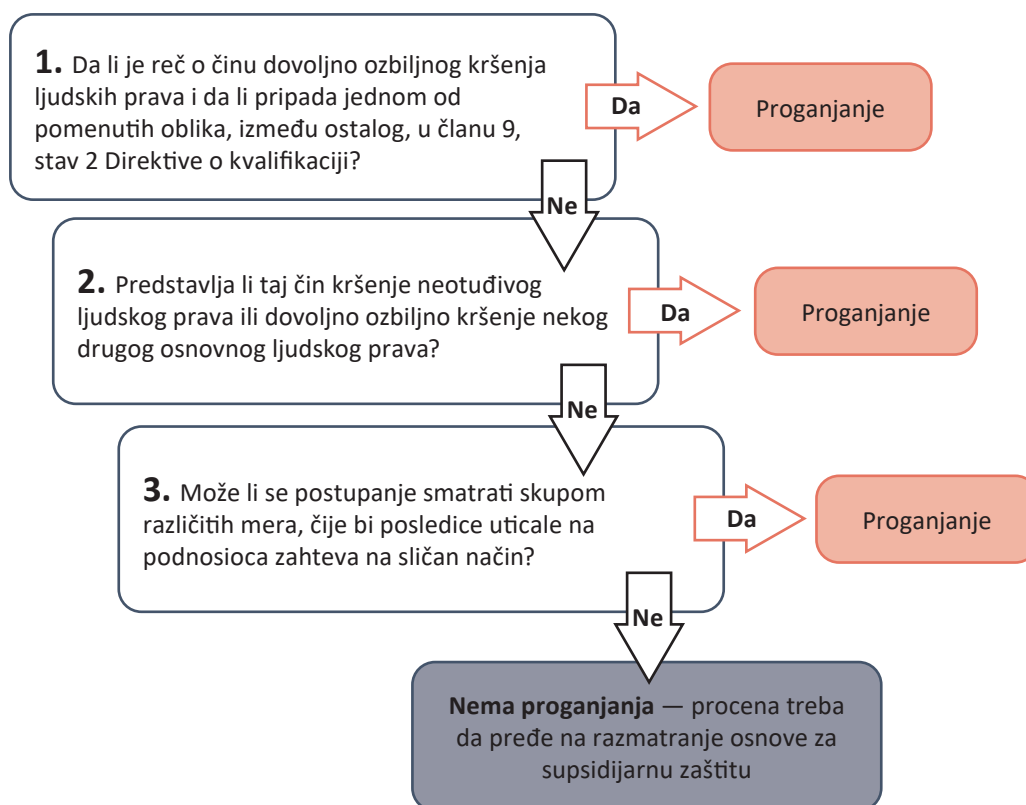
ili

b. **skup različitih mera**, uključujući kršenja ljudskih prava, koje su dovoljno ozbiljne da utiču na pojedinca **na sličan način** kako je navedeno u prvoj tački

Stoga, nije svaki oblik zlostavljanja proganjanje. Elementi koje je potrebno uzeti u obzir kako bi se ocenilo da li je dostignut nivo proganjanja su sledeći:

Nadležni službenik može da primeni praktičan pristup u tri koraka kako bi ocenio da li se određeno postupanje smatra proganjanjem, kao što sledi.

Ti koraci su dodatno razrađeni u nastavku. Njihov cilj je da se nadležnom službeniku pruži praktična pomoć. Kako bi se utvrdilo da postupanje predstavlja proganjanje, uvek se mora dostići prag ozbiljnosti u skladu sa članom 9, stavom 1. Direktive o kvalifikaciji.

1. Da li delo predstavlja dovoljno ozbiljno kršenje ljudskih prava i da li pripada jednom od sledećih oblika? [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

U članu 9, stavu 2. Direktive o kvalifikaciji posebno se navode određeni oblici koji se mogu, između ostalog, opisati kao proganjanje kada je dostignut potreban prag iz člana 9, stava 1, tačke (a) ili tačke (b).

- a. **dela fizičkog ili mentalnog nasilja, uključujući seksualno nasilje.** Dela fizičkog ili mentalnog nasilja kvalifikuju se kao proganjanje ako su takvog intenziteta da znatno narušavaju fizički integritet pojedinca ili njegovu mentalnu sposobnost za nezavisno donošenje odluka.
- b. **zakonske, administrativne, policijske i/ili sudske mere koje su same po sebi diskriminatorne ili koje se primenjuju na diskriminatoran način.**
- c. **sudsko gonjenje ili kažnjavanje koje je nesrazmerno ili diskriminišuće.**

Posebna razmatranja

Može li se sudsko gonjenje kvalifikovati kao proganjanje?

S obzirom na to da namera međunarodne zaštite nije da se izbegne pravda u zemlji porekla, sudsko gonjenje ili kažnjavanje prekršaja obično ne podrazumeva kvalifikovanje osobe kao izbeglice.

Međutim, sudsko gonjenje može se kvalifikovati kao proganjanje i za posledicu imati kvalifikaciju osobe kao izbeglice ako je reč o jednoj ili više navedenih okolnosti i ako posledice dostignu prag ozbiljnosti.

- Sprovodi se kršenjem redovnog zakonskog postupka.
- Diskriminatoran je. Jasan primer bilo bi sudsko gonjenje na osnovu rase, veroispovesti, državljanstva, pripadnosti određenim društvenim grupama ili političkom mišljenju.

- Kažnjavanje se sprovodi na diskriminatornoj osnovi.
- Kažnjavanje je nesrazmerno.
- Kažnjavanje se smatra proganjanjem.

Potrebno je napomenuti da osim straha od sudskog gonjenja podnosilac zahteva može da ima osnovan strah od proganjanja po drugim osnovima. U takvim slučajevima, naročitu pažnju treba obratiti na razmatranje potencijalnog isključenja.

d. uskraćivanje sudske pomoći što dovodi do nesrazmernih ili diskriminatornih kazni;

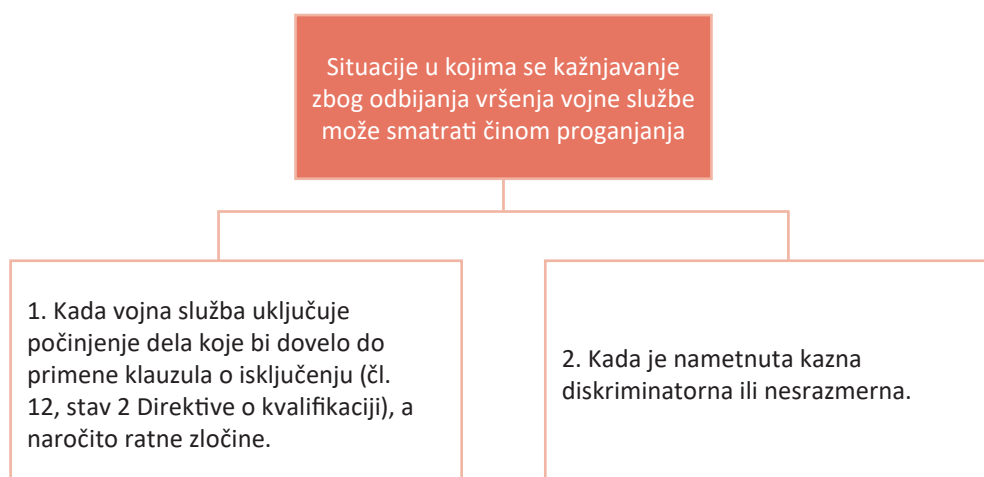
e. sudsko gonjenje ili kažnjavanje zbog odbijanja vršenja vojne službe tokom sukoba, kada bi vršenje vojne službe uključivalo kaznena dela ili radnje koji su obuhvaćeni klauzulama o isključenju.

Posebna razmatranja

Može li se kažnjavanje zbog odbijanja vršenja vojne službe kvalifikovati kao proganjanje?

Postoje dve situacije u kojima se kažnjavanje zbog odbijanja vršenja vojne službe može smatrati činom proganjanja.

Prvi scenario je naročito uključen kao mogući oblik proganjanja na osnovu člana 9, stava 2. Direktive o kvalifikaciji.

Uključuje situacije u kojima bi podnosilac zahteva samo indirektno učestvovao u izvođenju ratnih zločina, kao što je pružanje podrške sa znatnim dejstvom u pripremi ili izvođenju tih zločina. Štaviše, ne odnosi se isključivo na situacije u kojima je utvrđeno da je već došlo do ratnih zločina, već i na one u kojima postoji dovoljan stepen verovatnoće nastanka stvarne opasnosti od učestvovanja u izvođenju takvih zločina.

Procenom bi se ujedno trebalo razmotriti da li je bila dostupna alternativa odbijanju vršenja vojne službe kojom bi podnosilac zahteva mogao izbeći učestvovanje u navodnim ratnim zločinima.

Dodatne smernice o izbegavanju vojne službe nalaze se u sledećem odeljku „Status izbeglice: razlozi proganjanja” (pododeljak: „Političko mišljenje”).

f. dela po prirodi specifično vezana uz pol ili decu.

Dela po prirodi specifično vezana uz pol uključuju, na primer, seksualno nasilje, genitalno sakaćenje, prisilni abortus ili prisilnu sterilizaciju. Takva dela mogu biti počinjena iz različitih razloga i mogu uključivati povezanost sa rasom, veroispovešću, nacionalnošću ili političkim mišljenjem. Mogu biti vezana uz pol i na osnovu pripadnosti određenoj društvenoj grupi (videti posebna razmatranja u odeljku „Status izbeglice: Razlozi proganjanja” (pododeljak „Pripadnost određenoj društvenoj grupi”) u nastavku).

Dela po prirodi specifično vezana uz decu mogu da uključuju, na primer, regrutovanje maloletnika u oružane snage, trgovanje decom ili dečju prostituciju. Mogu da uključuju kršenje specifičnih prava deteta, kao što su ona utvrđena u [Konvenciji o pravima deteta](#) i njenim neobavezujućim protokolima.

Ako delo nije obuhvaćeno nijednim od prethodnih elemenata, nadležni službenik svejedno mora preći na razmatranje u 2. koraku.

2. Predstavlja li taj čin kršenje neotuđivog ljudskog prava ili dovoljno ozbiljno kršenje nekog drugog osnovnog ljudskog prava? [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

a. Koja prava?

„**Neotuđiva ljudska prava**” odnose se na prava koja su apsolutna i ne podležu derogaciji, čak ni za vreme rata ili vanredne situacije. U članu 15, stavu 2. Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP) navedena su prava koja se ni u kojim okolnostima ne smeju ukinuti.

Pravo na život (osim u pogledu smrti prouzrokovane zakonitim ratnim postupcima)

Zabrana mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja

Zabrana ropstva i porobljavanja

Načelo zakonitosti u krivičnom pravu (nijedno krivično delo ne može se smatrati počinjenim niti kazna nametnutom bez prethodnog postojanja kaznenog prava)

Druga „osnovna ljudska prava” se mogu izvesti iz odgovarajućih instrumenata o ljudskim pravima, kao što su:

- Opšta deklaracija o ljudskim pravima.
- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR): Može se primetiti da su i u ovom sporazumu navedena određena neotuđiva prava. Pored prava na osnovu člana 15, stava 2. EKLJP-a, ona uključuju:
  - zabranu zatvaranja zbog nemogućnosti ispunjenja ugovorne obaveze;
  - prepoznavanje svugde kao subjekta pred zakonom;
  - slobodu misli, savesti i veroispovesti – sloboda iskazivanja vere ili uverenja može podlegati samo onim ograničenjima koja su zakonom propisana i koja su potrebna radi zaštite javne sigurnosti, reda, zdravlja ili morala ili osnovnih prava i sloboda drugih.
- Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije.
- Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije prema ženama.
- Konvencija o pravima deteta.
- Konvencija o pravima osoba s invaliditetom.

O pitanju mogu li se ljudska prava navedena u ovim instrumentima smatrati osnovnim pravima raspravljaće se pri analiziranju da li je reč o pravima od suštinskog značaja i da li ona prirodno pripadaju svakom pojedincu.

b. Koliko ozbiljno?

Kako bi ocenio da li je kršenje osnovnih prava dovoljno ozbiljno, nadležni službenik treba da razmotri da li zlostavljanje utiče na mogućnost uživanja odgovarajućeg prava i u kojoj meri.

Ako delo nije obuhvaćeno prethodno navedenim, nadležni službenik treba da pređe na 3. korak.

3. Može li se postupanje smatrati skupom različitih mera, čije bi posledice uticale na podnosioca zahteva na sličan način? [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Postupanje se takođe može smatrati proganjanjem ako predstavlja skup različitih mera koje zajedno i ponekad u kombinaciji s drugim negativnim ličnim okolnostima i/ili uzimajući u obzir opšti kontekst utiču na sličan način kao i kršenje osnovnih prava podnosioca zahteva.

„Sličan” način ne znači „jednak” način, pa može biti dovoljan niži prag ozbiljnosti. Procenu je potrebno sprovesti na osnovu pojedinačnog slučaja i uzimajući u obzir pojedinačne okolnosti podnosioca zahteva.

Tim različitim merama mogu se kršiti, na primer, ekonomska, socijalna i kulturna prava, kao što je pravo na obrazovanje, na zdravlje, na rad, na socijalnu sigurnost ili na učešće u kulturnom životu.

Osnovani strah [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Pojam „osnovani strah” u kontekstu azila može se promatrati kao da obuhvata dva aspekta, koji se često smatraju njegovim „subjektivnim” i „objektivnim” elementima. Procena je usmerena na razmatranje da li je strah osnovan (tj. na objektivni element).

„Strah”

Strah se može definisati kao uznemirujuća emocija izazvana pretećom nepravdom, nezavisno od toga da li je ta pretnja stvarna ili zamišljena.

Stoga se subjektivni aspekt odnosi na strah koji oseća podnosilac zahteva.

Potrebno je istaknuti da se psihološke reakcije među pojedincima razlikuju, čak i kada su suočeni s istom situacijom. Doživljaj straha suštinski je povezan s faktorima kao što su karakter, starost, sociokulturna pozadina i prethodna iskustva podnosioca zahteva. Nadležni službenici treba da uzmu u obzir ličnu situaciju podnosioca zahteva, kao i izražavanje straha koje proizlazi iz njegovih izjava.

Budući da strah od povratka u svoju zemlju može proizlaziti iz brojnih različitih razloga, nije potrebno da su svi povezani s proganjanjem u smislu Direktive o kvalifikaciji. Štaviše, nije potrebno utvrditi da je strah od proganjanja prevladavajući motiv podnosioca zahteva, sve dok se takav strah može prepoznati.

Posebna razmatranja

Kada podnosilac zahteva ne pokazuje strah. U nekim slučajevima podnosilac zahteva možda neće izričito navesti da oseća strah. U drugim slučajevima mogu čak navesti da ne osećaju strah. Međutim, nepostojanje straha može se smatrati nevažnim kada bi u datim okolnostima bilo objektivno opravdano pretpostaviti da je svako u tim okolnostima suočen s opasnošću.

„Osnovani”

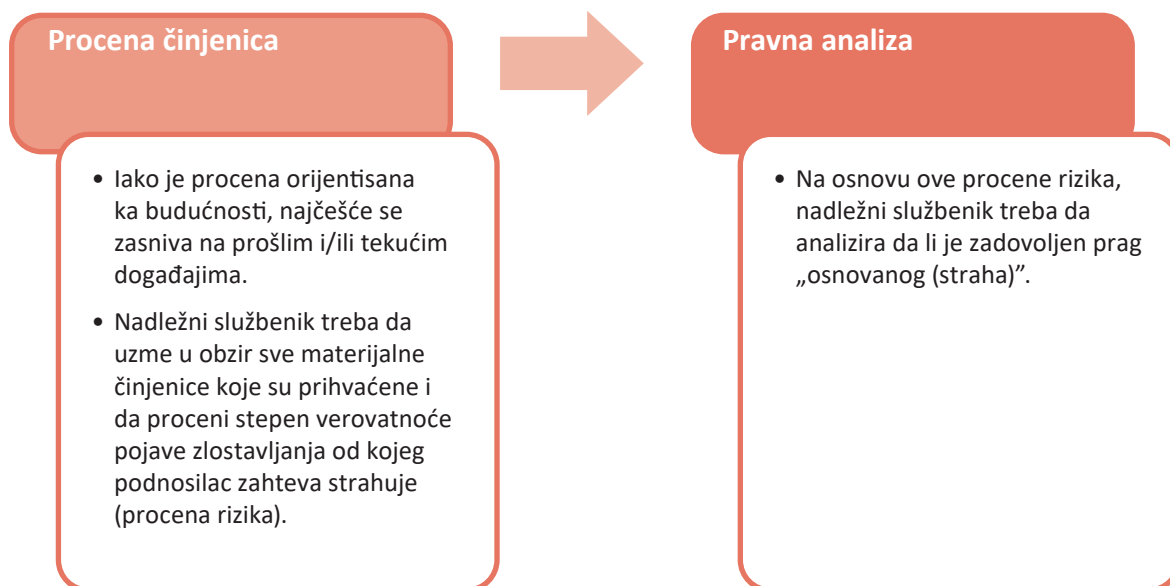
Subjektivni strah podnosioca zahteva treba da bude objektivno obrazložen kako bi se smatrao „osnovanim”.

Budući da se element „osnovanosti” u definiciji izbeglice odnosi na stepen verovatnoće da će podnosilac zahteva biti suočen sa proganjanjem, uglavnom je reč o činjeničnoj proceni rizika (Videti *EASO-ov praktični vodič: Procena dokaza*). U ovoj proceni nadležni službenik treba da razmotri pojedinačnu situaciju podnosioca zahteva uzimajući u obzir informacije koje se odnose na opšte stanje u zemlji porekla (npr. političko, versko, društveno ili sigurnosno stanje). U ovom pogledu mogu biti relevantne informacije o proganjanju članova porodice ili osoba u sličnoj situaciji kao i podnosilac zahteva.

Kako bi se pojam „osnovan” ocenio kao pravni zahtev, potrebno je uzeti sledeće u obzir.

- ✓ Prvo, potrebno je napomenuti da je procena usmerena na činjenicu da li je takav strah osnovan **u trenutku donošenja odluke o zahtevu za međunarodnu zaštitu**, tj. osnovani strah podnosioca zahteva treba da bude aktuelan. Okolnosti koje se nalaze u pozadini osobe koja beži mogu se tokom vremena promeniti ili nestati ili se pak pojaviti nakon bega (u nastavku videti odeljak o „Potrebama za međunarodnom zaštitom koje nastaju na licu mesta”).

- ✓ Drugo, „osnovani strah” zasniva se na proceni rizika, koja je **usmerena na budućnost**. Zbog poteškoća prisutnih pri predviđanju šta će se dogoditi u slučaju povratka podnosioca zahteva, postoji velik rizik od subjektivne procene. Stoga je izuzetno važno da se ocenjivanje osnovanog straha zasniva na objektivnoj metodologiji, kao i da se izbegavaju nagađanja. Ta metodologija koja se odnosi na činjenični aspekt procene opisana je u *EASO-ovom praktičnom vodiču: Procena dokaza*.

Posebna razmatranja

Iskustvo proganjanja u prošlosti. Činjenica da je podnosilac zahteva ranije bio izložen proganjanju ne znači nužno da postoji opasnost od proganjanja u budućnosti. Međutim, prethodno proganjanje ili pretnje predstavljali bi ozbiljne indikacije osnovanog straha. U tom slučaju nadležni službenik mora da dokaže da se proganjanje neće ponoviti ako dođe do povratka podnosioca zahteva u njegovu zemlju.

Štaviše, zavisno od nacionalnih praksi, mogu postojati slučajevi u kojima se opravdano veruje da neće doći do ponovne nepravde, ali proganjanja u prošlosti mogu biti toliko **užasne prirode** da se nepravda smatra trajnom. U takvim situacijama se ne može očekivati da će se podnosilac zahteva vratiti na mesto proganjanja jer se povratkom podnosiocu zahteva mogu naneti psihičke poteškoće jednako ozbiljne kao proganjanje.

S druge strane, nadležni službenik mora da ima na umu da **nepostojanje prethodnog proganjanja ne znači da ne postoji rizik od proganjanja u budućnosti**. Strah podnosioca zahteva može biti osnovan nezavisno od njegovih prethodnih ili trenutnih iskustava.

Međutim, rizik od izlaganja proganjanju po povratku treba uvek da bude pojedinačan rizik.

Status izbeglice: razlozi proganjanja [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Ženevska konvencija	Direktiva o kvalifikaciji	Nacionalno zakonodavstvo
Član 1A, stav 2.	Član 10.	

Ženevskom konvencijom predviđeno je pet razloga proganjanja na osnovu kojih se prepoznaje status izbeglice: rasa, veroispovest, nacionalnost, pripadnost određenim društvenim grupama ili političko mišljenje. Ti razlozi nisu međusobno isključivi i u određenom slučaju može biti relevantno više od jednog razloga.

Ujedno je važno napomenuti da razlog proganjanja ne mora biti stvarna karakteristika podnosioca zahteva, već i ona koja mu se pripisuje.

Osim toga, svi razlozi u nastavku mogu se odnositi na aktivnosti ili propust podnosioca zahteva.

Procena ne može da počiva na pretpostavci da bi osoba mogla izbeći proganjanje suzdržavanjem od određenih praksi povezanih s tim razlozima, kao što su verske prakse, izražavanje rodnog identiteta, seksualne orijentacije ili političkog mišljenja.

Rasa [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

U skladu s Direktivom o kvalifikaciji, pojam **rase** posebno uključuje sledeće:

boja kože

poreklo

pripadnost određenoj
etničkoj grupi

Boja kože odnosi se na tradicionalnu definiciju rase, koja se upotrebljava za upućivanje na glavne grupe ljudske rase prema telesnim karakteristikama i izgledu.

Poreklo se odnosi na grupe povezane zajedničkim precima kao što su članovi plemena, klana, kaste, određene nasledne zajednice.

Ne postoji opšteprihvaćena definicija **etničke grupe**, ali ona se uopšteno posmatra kao zajednica (uključujući manjinu i/ili autohtono stanovništvo) sa zajedničkim osobinama kao što su jezik, veroispovest, zajednička istorija, kultura, običaji i pravila ponašanja, način života ili mesto boravka.

Etničko poreklo predstavlja razlog koji se može razmotriti na osnovu rase, kao i na osnovu nacionalnosti (u nastavku videti pododeljak „Nacionalnost”).

Veroispovest [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

U skladu sa Direktivom o kvalifikaciji, pojam **veroispovesti** naročito uključuje:

negovanje verskih,
neverskih i ateističkih
uverenjaučestvovanje ili neučestvovanje u formalnim
verskim obredima, privatno ili u javnosti,
samostalno ili u zajednici s drugimaučestvovanje ili
neučestvovanje
u drugim verskim delima
ili u izražavanju vereučestvovanje ili neučestvovanje u oblicima
ličnog ili zajedničkog ponašanja koje se
zasniva na verskom uverenju ili ih takvo
uverenje propisuje

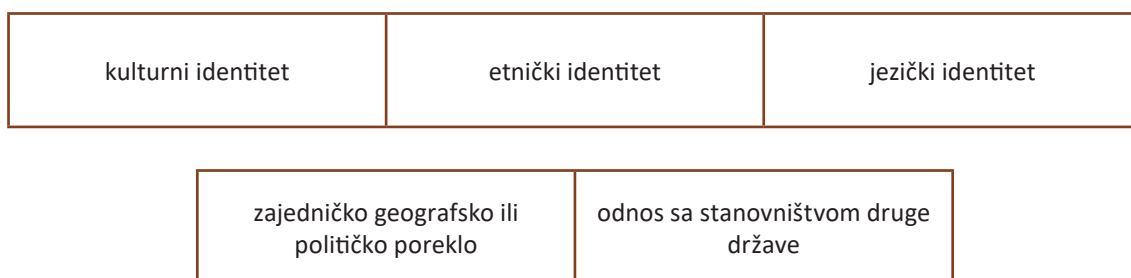
Razlog zasnovan na veroispovesti ima široku i fleksibilnu definiciju u skladu sa Direktivom o kvalifikaciji, koja uključuje ponašanje zasnovano ili propisano bilo kojim verskim uverenjem, koje može obuhvatati svakodnevno ponašanje, način života, kao i običaje i pravila ponašanja zajednice.

Za ovaj razlog ključna je i procena prava na nepraktikovanje vere, na ateizam ili na promenu vere. Uključuje i mogućnost praktikovanja vere u javnosti, uključujući i pravo na prenošenje vere kroz prozelitizam.

Međutim, potrebno je napomenuti da provođenje štetnih verskih praksi, koje mogu uticati na telesni i psihički integritet osobe, nije obuhvaćeno zaštitom međunarodnih ljudskih prava i pravom izbeglica.

Nacionalnost [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

U skladu sa Direktivom o kvalifikaciji, pojam **nacionalnosti** ne sme biti ograničen na posedovanje ili neposedovanje **državljanstva**, već mora naročito uključivati **pripadnost grupi koju određuje sledeće:**

U pogledu etničkog identiteta, nacionalnost i rasa često se preklapaju (videti prethodni pododeljak „Rasa”).

Potrebno je napomenuti da se proganjanje osobe zbog neposedovanja državljanstva treba razmotriti na osnovu ovog razloga.

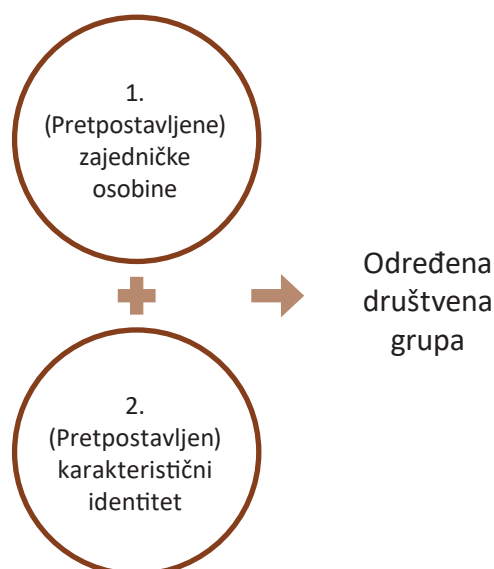
Pripadnost određenoj društvenoj grupi [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Pojam „određena društvena grupa” smatra se fleksibilnim konceptom koji se s vremenom često menja. Međutim, radi očuvanja integriteta Ženevske konvencije i Direktive o kvalifikaciji, te kako bi se obezbedilo da ostali razlozi neće postati suvišni, ovaj razlog se ne može tumačiti kao „sveobuhvatna” kategorija.

Na osnovu Direktive o kvalifikaciji grupa se smatra da čini određenu društvenu grupu kada:

- članovi te grupe dele urođene karakteristike ili zajedničko poreklo koje se ne može izmeniti ili imaju zajedničku osobinu ili uverenje koje je toliko bitno za identitet ili svest da osobu ne bi trebalo prisiljavati da ga se odrekne; i
- ta grupa ima karakterističan identitet u datoj zemlji jer se smatra drugačijom od društva koje je okružuje.

Ti su elementi dodatno objašnjeni u nastavku.

Zajedničke osobine

Zajednička osobina mora biti:

- **urođena osobina** – te osobine su obično one s kojima se osoba rađa (npr. pol i rod), ali potrebno je napomenuti da osobine ne moraju biti stalne ili nepromenljive; ili
- **zajedničko poreklo koje se ne može izmeniti** – kao što su nasledni status, društveno poreklo, obrazovanje ili prethodna iskustva; ili
- osobina ili uverenje koje je **toliko bitno za identitet ili svest da se osoba** ne bi smela prisiljavati da ga se odrekne.

Sama činjenica proganjanja ne može da bude jedini element kojim se daje sadržaj pojmu „određena društvena grupa” jer bi time taj razlog bio lišen ikakvog smislenog sadržaja.

Nije nužno da se članovi grupe koji dele zajedničke osobine poznaju, da među njima postoji kohezija ili veza na bilo koji način. Nije bitna ni veličina grupe.

Percepcija karakterističnog identiteta

Činjenica da se grupa smatra karakterističnom ne povlači za sobom negativnu konotaciju.

Na percepciju društva koje je okružuje mogu uticati kultura, običaji ili tradicije. To znači da za procenu ovog kriterijuma nadležni službenici moraju pažljivo razmotriti odgovarajuće informacije o zemlji porekla. Kriterijum „karakterističnog identiteta” može biti zadovoljen u odnosu na jednu zemlju, a ne u odnosu na drugu.

Postojanje krivičnog prava, koje se naročito odnosi na određene osobe, išlo bi u prilog zaključku da bi se na te osobe trebalo gledati kao da čine određenu društvenu grupu. Prakse diskriminacije isto tako mogu pokazati da je ispunjen kriterijum „karakterističnog identiteta”.

Posebna razmatranja

Rod, rodni identitet i seksualna orijentacija

Za potrebe definisanja određene društvene grupe postavlja se pitanje roda podnosioca zahteva, uključujući pitanje **rodnog identiteta i seksualne orijentacije**, koje može biti povezano s određenim pravnim tradicijama i običajima čija su posledica, na primer, genitalno sakaćenje, prisilna sterilizacija ili prisilni abortus, ako su ta pitanja povezana s opravdanim strahom podnosioca zahteva od proganjanja.

Seksualna orijentacija/seksualni identitet. Ovo se odnosi na sposobnost pojedinca za doživljavanje duboke emocionalne i/ili seksualne privlačnosti i privrženosti, kao i na ostvarivanje intimnog i seksualnog odnosa s osobama istog ili drugačijeg pola ili više polova. Može se shvatiti kao kontinuum između isključive heteroseksualnosti s jedne strane i isključive homoseksualnosti s druge, kao i biseksualnost između. Shvatanje seksualne orijentacije znatno se razlikuje u različitim zemljama i kulturama.

Seksualna orijentacija je unutrašnja osobina pojedinca i nema sumnje da može biti zajednička osobina u definiciji određene društvene grupe.

Potrebno je napomenuti da se seksualna orijentacija ne može tumačiti na način da uključuje dela koja se smatraju krivičnim delima u skladu s nacionalnim pravom država članica.

Rodni identitet. Odnosi se na unutrašnje i individualno iskustvo roda koje duboko oseća svaka osoba, koje se može ili ne mora poklapati sa polom stečenim pri rođenju, uključujući lični doživljaj tela (što može uključivati, ako se slobodno izabere, izmene telesnog izgleda ili funkcija medicinskim, hirurškim ili drugim sredstvima) i druga izražavanja roda, uključujući oblačenje, govor i ponašanje.

Rod prelazi granice biološkog pola osobe. On je društveni, kulturni i psihološki koncept koji društva grade na osnovu pola i odnosi se na „uloge” pripisane dvama polovima.

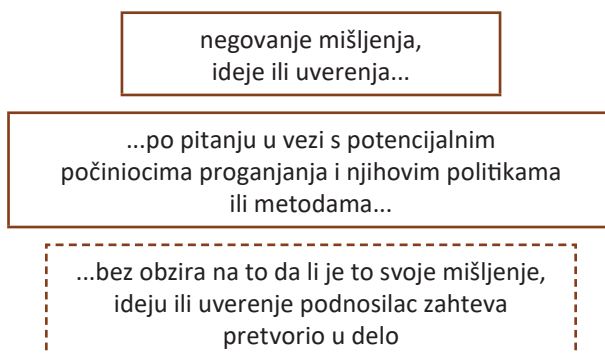
Proganjanje na osnovu roda, rodnog identiteta i seksualne orijentacije često uključuje nedržavne subjekte, uključujući porodicu podnosioca zahteva.

Na nacionalnom nivou mogu postojati dodatne smernice o tome koje grupe čine određene društvene grupe.

Nacionalne smernice

Političko mišljenje [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

U skladu sa Direktivom o kvalifikaciji, pojam **političkog mišljenja** naročito uključuje:

Važan aspekt definicije navedene u Direktivi o kvalifikaciji jeste da političko mišljenje može biti razlog za proganjanje koje sprovodi ne samo država nego i nedržavni subjekti. Taj koncept je širi od stavova pojedinca o zvaničnoj politici vlade. On se može odnositi na politike, njihov sadržaj, kao i na načine na koji ih sprovodi bilo koji potencijalni počinilac proganjanja.

Posebna razmatranja

Izbegavanje vojne službe. Poseban slučaj u sklopu političkog mišljenja može biti izbegavanje vojne službe. Kako bi se to smatralo kao relevantan razlog proganjanja, učestvovanje u vojnim akcijama treba da bude u suprotnosti s istinskim političkim, verskim ili moralnim uverenjima podnosioca zahteva. Smernice za procenu da li kažnjavanje takvog izbegavanja treba smatrati proganjanjem prethodno su navedene u posebnim razmatranjima u odeljku „Proganjanje”.

Državni službenici. Počinioci proganjanja mogu smatrati da državni službenici zauzimaju političko mišljenje kojim podržavaju vlast.

Činjenica napuštanja zemlje. U nekim slučajevima, samu činjenicu da je osoba nezakonito napustila zemlju porekla ili boravila u inostranstvu organi u zemlji porekla mogu smatrati određenim političkim mišljenjem.

Povezanost/(na osnovu) [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Ženevska konvencija	Direktiva o kvalifikaciji	Nacionalno zakonodavstvo
Član 1A, stav 2.	Član 9, stav 3.	

Na osnovu čina proganjanja osoba se ne kvalifikuje kao izbeglica osim ako su dela počinjena na osnovu jednog (ili više) od prethodno navedenih pet razloga. Mora postojati uzročna veza između razloga i proganjanja ili nepostojanja zaštite od takvog proganjanja.

Povezanost može biti sledeća.

- **Povezanost s delima proganjanja.** U tom slučaju, strah podnosioca zahteva od proganjanja povezan je s njegovom (stvarnom ili pretpostavljenom) rasom, veroispovešću, nacionalnošću, pripadnošću određenoj društvenoj grupi ili političkim mišljenjem.
- **Povezanost s nedostatkom zaštite.** Postoje slučajevi u kojima do proganjanja može doći iz razloga koji su van definicije izbeglice, ali u kojima pružaoci zaštite tolerišu, podstiču ili ne sprečavaju proganjanje na osnovu jednog od pet razloga. Uslov povezanosti bio bi stoga zadovoljen kad je reč o nedostatku zaštite.

Podnosilac zahteva možda neće moći dokazati namere ili motive počinitelaca proganjanja. Može biti nerealno očekivati da su se počinioci proganjanja jasno identifikovali, preuzeli odgovornost za svoje postupke ili naveli svoje motive. Međutim, na osnovu okolnosti može biti moguće doneti odgovarajući zaključak.

Posebna razmatranja

Veći broj motiva. Osim rase, veroispovesti, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkog mišljenja, mogu postojati i drugi razlozi za činjenje dela proganjanja. Važno je naglasiti da za određivanje potrebne uzročne veze dela ne treba da budu isključivo motivisana jednim od datih pet razloga.

Supsidijarna zaštita [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Direktiva o kvalifikaciji	Nacionalno zakonodavstvo
Član 2, tačka (f)	

Kao što sam naziv upućuje, supsidijarna zaštita trebalo bi da služi kao dodatan oblik međunarodne zaštite koji je dopuna statusu izbeglice. To znači **da bi osobi supsidijarna zaštita trebalo da bude odobrena samo ako nisu ispunjeni zahtevi za status izbeglice**.

Na početku je potrebno pojasniti dva elementa koji se odnose na supsidijarnu zaštitu: „stvarna opasnost” i „ozbiljna nepravda”.

Stvarna opasnost

„Stvarna opasnost” odnosi se na standard dokazivanja pri proceni rizika u slučaju supsidijarne zaštite. To je činjenična procena i tumači se kao da odgovara „**razumnom stepenu verovatnoće**” (videti [EASO-ov praktični vodič: Procena dokaza](#)).

Ozbiljna nepravda

„Ozbiljna nepravda” opisuje prirodu i intenzitet (ozbiljnost) remećenja prava osobe. Da bi to remećenje bilo „ozbiljno”, ono mora da bude dovoljno ozbiljno. Osim toga, to ne može biti bilo koji oblik nepravde, diskriminacije ili kršenja prava. U članu 15. Direktive o kvalifikaciji opseg odgovarajuće „ozbiljne nepravde” opisan je sledećim odredbama:

Ozbiljna nepravda uključuje:

(a) smrtnu kaznu ili smaknuće; ili

(b) mučenje ili nečovečno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje podnosioca zahteva u zemlji porekla; ili

(c) ozbiljnu i individualnu pretnju životu ili ličnosti civila zbog neselektivnog nasilja u situacijama međunarodnog ili unutrašnjeg oružanog sukoba.

Ove vrste nepravde podrazumevaju dovoljnu ozbiljnost.

Među različitim odredbama nije utvrđen hijerarhijski ili hronološki redosled. Ako se čini da je primenljivo više od jedne odredbe člana 15. Direktive o kvalifikaciji, nadležni službenik treba da primeni onu koja najbolje odgovara pojedinačnom slučaju. Ne može se isključiti da bi u određenim slučajevima supsidijarna zaštita mogla biti valjana zasnovana na više razloga.

Smrtna kazna ili smaknuće [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Direktiva o kvalifikaciji	Nacionalno zakonodavstvo
Član 15, tačka (a)	

Smrtna kazna kao takva u bilo kojim okolnostima, smatra se ozbiljnom nepravdom na osnovu člana 15. Direktive o kvalifikaciji. Kazna ne mora biti već izrečena. Samo postojanje stvarne opasnosti da bi podnosiocu zahteva po povratku mogla biti izrečena smrtna kazna moglo bi se smatrati dovoljnim da se dokaže potreba za supsidijarnom zaštitom.

Kao što sugeriše dodatak pojma „smaknuće”, članom 15, tačka (a) ujedno je obuhvaćeno namerno ubijanje osobe od strane nedržavnih subjekata koji predstavljaju određeni oblik vlasti. Ona može da uključuje vansudsko pogubljenje, ali element namernog i formalnog kažnjavanja mora da postoji.

Posebna razmatranja

Moratorijum na smrtnu kaznu. U slučajevima kada postoji moratorijum na smrtnu kaznu, ali smrtna kazna kao takva nije ukinuta, za podnosioca zahteva i dalje može postojati opasnost od smrtne kazne ili smaknuća.

Ako se ne može isključiti stvarna opasnost od izvršenja smrtne kazne ili smaknuća, to isto tako može izazvati strah i opasnost uporedive s ozbiljnom nepravdom iz člana 15, tačke (b) Direktive o kvalifikaciji.

Drugo rešenje za smrtnu kaznu. Drugo rešenje za smrtnu kaznu, kao što je doživotni zatvor, naročito kada nema izgleda za puštanje na slobodu, treba nadalje proceniti u odnosu na potencijalne potrebe za zaštitom na osnovu člana 15, tačke (b) Direktive o kvalifikaciji.

Razmatranja isključenja. U nekim slučajevima smrtna kazna može biti izrečena za teško krivično delo koje je počinio podnositelj zahteva ili druga dela obuhvaćena razlozima za isključenje (članovi 12. i 17. Direktive o kvalifikaciji). Stoga, iako bi kriterijumi iz člana 15, tačke (a) Direktive o kvalifikaciji bili ispunjeni, potrebno je razmotriti isključenje. Videti *EASO-ov praktični vodič: Isključivanje*.

Mučenje ili nečovečno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Direktiva o kvalifikaciji	Nacionalno zakonodavstvo
Član 15, tačka (b)	

Član 15, tačka (b) Direktive o kvalifikaciji u suštini odgovara članu 3. EKLJP. Stoga sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP) pruža odgovarajuće smernice za procenu da li se postupanje može kvalifikovati na osnovu člana 15, tačke (b) Direktive o kvalifikaciji i njenih pojmova kao sledeće:

Sudska praksa često ne pravi jasnu razliku između mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja, ali u svim slučajevima zahteva se postojanje minimalnog nivoa ozbiljnosti lošeg postupanja.

Ocenjivanje zavisi od svih okolnosti slučaja, kao što su trajanje lošeg postupanja, njegove telesne i mentalne posledice te, u određenim slučajevima, rod, starost i zdravstveno stanje osobe. Svrha zbog koje je došlo do postupanja i namera počinilaca isto tako mogu biti važni faktori.

Kada je već procenjeno da se određeno postupanje smatra proganjanjem, potrebno je razmotriti i da li je nivo ozbiljnosti iz člana 15, tačka (b) isto tako potkrepljen dokazima.

Mučenje

Mučenje je težak i nameran oblik okrutnog, nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja s kojim je povezana posebna stigmatizacija.

U skladu s odgovarajućim međunarodnim instrumentima, kao što je [Konvencija protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja](#), mučenje se smatra:

- **namernim delom;**
- kojim se nanosi **jak bol ili patnja**, bilo **fizička** ili **mentalna**;
- u **svrhu** dobijanja informacija ili priznanja od osobe nad kojom se sprovodi mučenje ili od treće osobe, ili kažnjavanja za delo koje je ona ili neka treća osoba počinila ili za čije je izvršenje osumnjičena, ili zastrašivanja ili vršenja pritiska na tu ili treću osobu, ili iz bilo kog drugog razloga zasnovanog na diskriminaciji bilo koje vrste.

Iako se u ovoj konvenciji zahteva da delo mučenja počinji ili podstakne javni subjekt, u Direktivi o kvalifikaciji jasno se navodi da počinioci ozbiljne nepravde mogu biti i nedržavni subjekti (u nastavku videti odeljak „Počinioci proganjanja ili ozbiljne nepravde”). Ne postoji izuzeće u pogledu člana 15, tačke (b) Direktive o kvalifikaciji.

Nečovečno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje

Razlika između mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja više je razlika u stepenu nego u prirodi.

Njima se obuhvata širok spektar lošeg postupanja koje doseže određeni nivo ozbiljnosti.

Nečovečno postupanje odnosi se na postupanje ili kažnjavanje kojim se namerno nanosi intenzivna mentalna ili psihička patnja (koja ne doseže prag mučenja).

Ponižavajuće postupanje odnosi se na postupanje ili kažnjavanje kojim se u žrtvi pobuđuju osećaji straha, teskobe i manje vrednosti koji je mogu ponižiti.

Potrebno je naglasiti da nije potrebna posebna svrha. Procena da li je postupanje ili kažnjavanje nečovečno ili ponižavajuće podrazumeva subjektivno mišljenje osobe koja trpi takvo postupanje/kažnjavanje.

Posebna razmatranja

Nedostupnost odgovarajuće zdravstvene zaštite. Potrebno je da mučenje, nečovečno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje bude počinjeno namerno. Posledično, potencijalna nepravda koju može pretrpeti podnosilac zahteva koji boluje od ozbiljne bolesti ako bude vraćen u svoju zemlju porekla ne bi bila obuhvaćena članom 15, tačkom (b) Direktive o kvalifikaciji, osim u slučaju kada je podnosilac zahteva namerno lišen zdravstvene zaštite. Stoga, iako je nedostupnost odgovarajuće zdravstvene zaštite važno razmatrati u kontekstu zabrane prisilnog vraćanja ili udaljenja na osnovu člana 3. EKLJP-a, ona ne spada u okvir nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja na osnovu člana 15, tačke (b) Direktive o kvalifikaciji. Mora da postoji počinilac ozbiljne nepravde kako bi se ispunio uslov kvalifikacije za međunarodnu zaštitu na osnovu Direktive o kvalifikaciji.

Sudsko gonjenje i kažnjavanje za uobičajena krivična dela. Sudsko gonjenje i kažnjavanje za uobičajena krivična dela ne bi se smatrali nečovečnim ili ponižavajućim postupanjem ili kažnjavanjem, osim kada postoje posebne otežavajuće okolnosti koje idu u prilog pretpostavci da je sudsko gonjenje ili kažnjavanje izrazito nepravedno ili nesrazmerno. Prilikom procene isto tako treba uzeti u obzir da li je poštovano pravo na pravedno suđenje.

Treba napomenuti da se nečovečno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje može utvrditi čak i u slučaju krivice podnosioca zahteva. Ako se u takvom slučaju utvrdi potreba za zaštitom, razmatranje isključenja i dalje može biti važno. Videti [EASO-ov praktični vodič: Isključivanje](#).

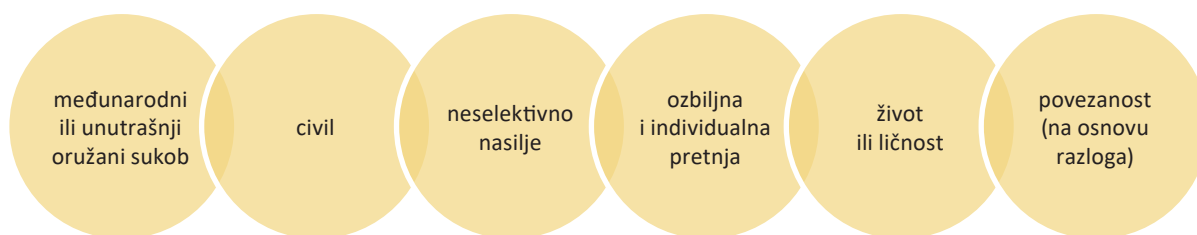
Lišavanje slobode. Država mora da obezbedi da su uslovi u kojima se nalazi pritvorena osoba u skladu s poštovanjem ljudskog dostojanstva. Način i metode sprovođenja takve mere ne smeju biti takvi da osoba bude podvrgnuta nepravilnostima ili teškoćama čiji intenzitet prelazi neizbežan nivo patnje svojstven lišavanju slobode.

Pri proceni uslova pritvora u obzir se mogu uzeti sledeći elementi (kumulativno): broj pritvorenih osoba u ograničenom prostoru, prikladnost sanitarnih prostorija, grejanje, rasveta, uslovi za spavanje, hrana, rekreacija ili kontakt sa spoljašnjim svetom.

Ozbiljna i individualna pretnja životu ili ličnosti civila usled neselektivnog nasilja u situacijama međunarodnog ili unutrašnjeg oružanog sukoba [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Direktiva o kvalifikaciji	Nacionalno zakonodavstvo
Član 15, tačka (c)	

Elementi koje je potrebno utvrditi za potrebe primene člana 15, tačke (c) Direktive o kvalifikaciji uključuju sledeće:

Potrebno je napomenuti da primena člana 15, tačke (c) Direktive o kvalifikaciji u znatnoj meri zavisi od opšteg stanja u zemlji porekla. Stoga, u tom pogledu procena objektivnih i najnovijih informacija o zemlji porekla predstavlja ključan element.

međunarodni ili unutrašnji oružani sukob

Međunarodni ili unutrašnji oružani sukob

Kao što je Sud pravde Evropske unije naveo u predmetu *Diakité*, definicija pojma „oružani sukob” na osnovu međunarodnog humanitarnog prava ne primenjuje se u kontekstu člana 15, tačke (c) Direktive o kvalifikaciji. Stoga, nije potrebno zadovoljiti kriterijume na osnovu međunarodnog humanitarnog prava kako bi se procenilo da li je u toku (međunarodni ili unutrašnji) „oružani sukob”.

Kako bi se utvrdilo da je u toku oružani sukob u smislu člana 15, tačke (c) Direktive o kvalifikaciji, dovoljna su sledeća dva elementa:

- dve oružane grupe ili više njih, nezavisno od toga da li su uključene državne oružane snage;
- sukob između tih oružanih grupa.

Nije potrebno sprovesti zasebnu procenu intenziteta oružanih sukoba, nivoa organizacije uključenih oružanih snaga ili trajanja sukoba.

Pored toga, u kontekstu člana 15, tačke (c) Direktive o kvalifikaciji, nije potrebno razlikovati „međunarodni” i „unutrašnji” oružani sukob jer se odredba u jednakoj meri primenjuje u situacijama međunarodnog i unutrašnjeg oružanog sukoba.

Oružani sukob može se odvijati samo na delovima teritorije.

Mogu postojati smernice kojima se situacija u određenim zemljama, ili delovima zemalja porekla, kvalifikuje kao (međunarodni ili unutrašnji) oružani sukob.

Nacionalne smernice

Civil

Kako bi se ostvarile pogodnosti zaštite na osnovu člana 15, tačke (c) Direktive o kvalifikaciji, biti civil je neophodan preduslov jer je svrha odredbe da zaštiti samo one osobe koje ne učestvuju u oružanom sukobu. Ovim se obuhvata moguća primena člana 15, tačke (c) Direktive o kvalifikaciji na bivše borce koji su se istinski i trajno odrekli oružane aktivnosti.

Procena potreba za zaštitom usmerena je na budućnost. Stoga je glavno pitanje hoće li podnosilac zahteva po povratku biti civil. Činjenica da je osoba u prošlosti učestvovala u neprijateljskim sukobima ne znači nužno da se član 15, tačka (c) Direktive o kvalifikaciji ne bi mogao primeniti na nju.

Stoga se smatra da se pojam „civil” odnosi na osobu koja nije član ni jedne strane u sukobu i koja ne učestvuje u neprijateljskim sukobima. Pri proceni primenljivosti člana 15, tačke (c) Direktive o kvalifikaciji na podnosioca zahteva koji je prethodno učestvovao u neprijateljskim sukobima, moglo bi, na primer, biti važno ispitati da li je njegovo učešće bilo dobrovoljno ili pod prisilom. I u slučaju bivših boraca može biti važno razmatranje isključenja (videti *EASO-ov praktični vodič: Isključivanje*).

Neophodno je napomenuti da aktivno učestvovanje u neprijateljskim sukobima nije ograničeno na otvoreno nošenje oružja, već može uključivati znatnu logističku i/ili administrativnu pomoć borcima.

U slučaju nedoumice u pogledu civilnog statusa osobe, potrebno je primeniti pristup usmeren na zaštitu i osobu bi trebalo smatrati civilom.

Mogu postojati dodatne nacionalne smernice u kojima se razmatra ko se u određenom oružanom sukobu kvalifikuje kao civil ili necivilna osoba.

Nacionalne smernice

Neselektivno nasilje

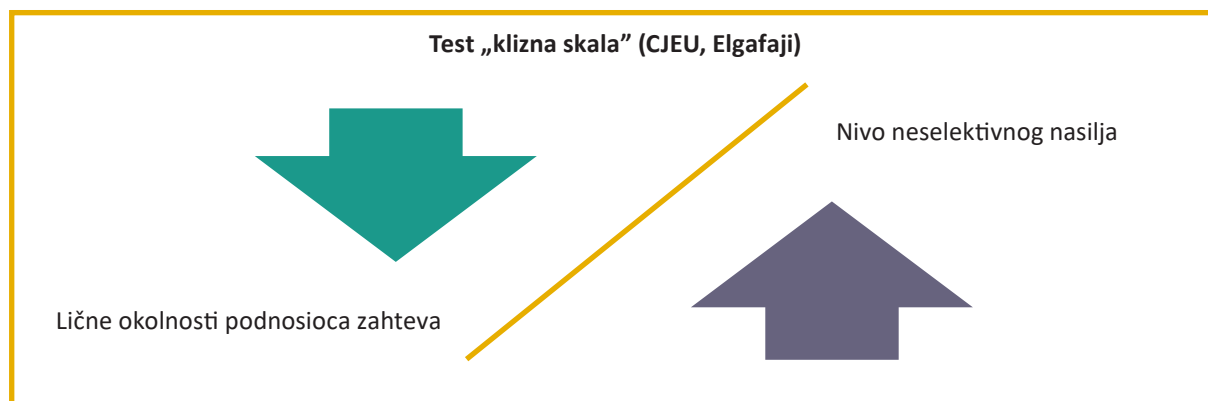
Kao što je Sud pravde Evropske unije smatrao u predmetu *Elgafaji*, pojam „neselektivno” podrazumeva da se nasilje „**može počiniti nad ljudima bez obzira na njihove lične okolnosti**”. Pojam „neselektivno” stoga se odnosi na prirodu nasilja, a ne na njegov stepen.

Osim toga, stepeni neselektivnog nasilja mogu se razlikovati na sledeći način:

- I. teritorije na kojima stepen neselektivnog nasilja dosegne tako visok nivo da postoje opravdani razlozi za uverenje da bi civil nakon povratka u određenu državu ili, kao što to može biti slučaj, u određenu regiju, bio izložen stvarnoj opasnosti od ozbiljne pretnje iz člana 15, tačke (c) Direktive o kvalifikaciji **samo na osnovu svog prisustva na teritoriji te zemlje ili regije**; i
- II. teritorije na kojima se odvija neselektivno nasilje koje, međutim, ne doseže tako visok nivo, te bi ga trebalo dokazati **dodatnim pojedinačnim elementima**.

U prvoj kategoriji bi se „samo prisustvo” moglo izuzetno smatrati dovoljnim i ne bi bili potrebni dodatni pojedinačni elementi za dokazivanje.

U drugoj kategoriji nivo neselektivnog nasilja ne dostiže tako visok nivo i samo prisustvo civila ne bi automatski dovelo do stvarne opasnosti dovoljne za primenu člana 15, tačke (c) Direktive o kvalifikaciji. U takvim slučajevima, što je podnositelj zahteva više u stanju da pokaže da je posebno pogođen na osnovu faktora konkretno vezanih za njegove lične okolnosti, niži je nivo neselektivnog nasilja koji je potreban za primenu člana 15, tačke (c) Direktive o kvalifikaciji; i što je viši nivo neselektivnog nasilja koje se odvija, niži je nivo potrebnih dodatnih faktora povezanih sa ličnim okolnostima podnosioca zahteva. To se naziva „klizna skala”.

Pri utvrđivanju da li je unutar (dela) državne teritorije u toku neselektivno nasilje, u obzir se mogu uzeti različiti pokazatelji:

- broj događaja, uključujući njihovu učestalost i gustinu u odnosu na lokalno stanovništvo;
- priroda metoda i taktika, uključujući ciljeve;
- broj civilnih žrtava, uključujući povređene;
- prisustvo i kapacitet različitih učesnika u sukobu;
- geografsko područje nasilja;
- raseljavanje podstaknuto sukobom.

Mogu se uzeti u obzir i drugi snažni uticaji na svakodnevni život, uključujući slobodu kretanja, pristup osnovnim uslugama, zdravstvenoj zaštiti, obrazovanju, položaj raseljenih osoba nakon povratka.

ozbiljna
i individualna
pretnja

Ozbiljna i individualna pretnja

U odnosu na odredbe iz člana 15, tačke (a) i (b) Direktive o kvalifikaciji, pretnja definisana članom 15, tačkom (c) Direktive o kvalifikaciji obuhvata opštiju opasnost za podnosioca zahteva. Ono što je potrebno jeste „ozbiljna i individualna pretnja (životu i ličnosti civila)”, a ne specifičan čin nasilja.

Ovaj element člana 15, tačke (c) Direktive o kvalifikaciji trebalo bi razmotriti u svetlu „klizne skale” i mogućeg razlikovanja određenih nivoa neselektivnog nasilja.

Izuzetno se može smatrati da je utvrđeno postojanje takve pretnje kada stepen neselektivnog nasilja karakterističan za oružani sukob dostigne tako visok nivo da postoje opravdani razlozi za uverenje da bi civil nakon povratka u određenu državu ili, kao što to može biti slučaj, u određenu regiju, bio izložen stvarnoj opasnosti od te pretnje samo na osnovu svog prisustva na teritoriji te zemlje ili regije. U slučaju kada nije dostignut tako visok nivo neselektivnog nasilja, bili bi potrebni pojedinačni elementi, kao što je predloženo u tekstu člana 15, tačke (c) Direktive o kvalifikaciji. Stoga se u tom pogledu za određene podnosiocje zahteva može smatrati da postoji veća verovatnoća da će zbog svojih ličnih okolnosti postati žrtve neselektivnog nasilja.

Faktori kao što su starost, rod, zdravstveno stanje i invaliditet, nedostatak porodične mreže, ekonomsko stanje, geografska blizina područjima koja su meta nasilja, mogu biti važne lične okolnosti koje je potrebno uzeti u obzir.

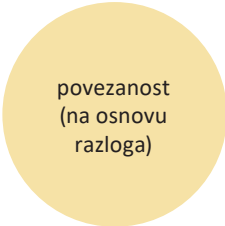

život
ili ličnost

Život ili ličnost

Kao što je Sud pravde Evropske unije smatrao u predmetu *Elgafaji*, član 15, tačka (c) Direktive o kvalifikaciji ima dodatnu oblast primene u odnosu na član 3. EKLJP te se stoga mora tumačiti nezavisno, ali uz dužno poštovanje ljudskih prava koja su zagarantovana EKLJP-om.

Nepravda koja može uticati na život ili ličnost podnosioca zahteva nije ograničena na fizičku, već može uključivati i ozbiljnu psihološku štetu u slučajevima u kojima bi bilo očigledno da je ona podstaknuta sukobom.

povezanost
(na osnovu
razloga)

Povezanost (na osnovu razloga)

Zahtev povezanosti („na osnovu razloga“) odnosi se na uzročnu vezu neselektivnog nasilja i nepravde (ozbiljna pretnja životu ili ličnosti civila).

Tumačenje uzročnosti „na osnovu razloga“ ne sme se ograničiti na nepravdu koja je direktno izazvana neselektivnim nasiljem ili delima koja proizlaze od učesnika u sukobu.

U određenoj meri može da uključuje i indirektni uticaj neselektivnog nasilja u situacijama oružanog sukoba. Sve dok postoji dokaziva veza s neselektivnim nasiljem, u proceni se može uzeti u obzir određeni indirektni uticaj, npr. široko rasprostranjeno zločinačko nasilje kao posledica potpunog sloma zakona i reda, uništenje potrebnih sredstava za preživljavanje, problemi povezani sa snabdevanjem hranom i dostupnošću zdravstvene zaštite.

Potrebe za međunarodnom zaštitom koje nastaju na licu mesta (*sur place*) [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Ženevska konvencija	Direktiva o kvalifikaciji	Nacionalno zakonodavstvo
Član 1A, stav 2.	Član 5.	

To što se osoba nalazi izvan zemlje porekla ne znači da je za priznavanje statusa izbeglice ili odobrenje supsidijarne zaštite podnositelj zahteva morao da napusti zemlju porekla zbog osnovanog straha od proganjanja ili stvarne opasnosti od ozbiljne nepravde. Odgovarajuće okolnosti mogu nastati kasnije, a ta se situacija naziva „*sur place*” (na licu mesta).

Situacije koje nastaju na licu mesta.

<i>Osnovani strah od proganjanja ili stvarna opasnost od trpljenja ozbiljne nepravde može se zasnivati na događajima koji su se dogodili nakon što je podnositelj zahteva napustio zemlju porekla.</i>	Ovo se odnosi na spoljašnje i okolnosti nezavisne od podnosioca zahteva, koje imaju direktne posledice na situaciju podnosioca zahteva i stvaraju osnovani strah od proganjanja ili stvarnu opasnost od ozbiljne nepravde. Ti događaji se mogu odnositi na znatnu promenu okolnosti u zemlji porekla, uključujući intenziviranje prethodno postojećih faktora nakon odlaska podnosioca zahteva iz zemlje porekla. Međutim, nije nužno da do tih događaja dolazi u zemlji porekla. Delovanja trećih strana isto tako mogu uticati na ličnu situaciju podnosioca zahteva.
--	---

<i>Osnovani strah od proganjanja ili stvarna opasnost od ozbiljne nepravde može se zasnivati na aktivnostima u koje se podnositelj zahteva upustio nakon što je napustio državu porekla, posebno ako je utvrđeno da aktivnosti na koje se poziva predstavljaju izraz i nastavak uverenja ili sklonosti koje je imao u zemlji porekla.</i>	<p>Pri rešavanju situacija na licu mesta koje su povezane sa postupcima podnosioca zahteva, nadležni službenici moraju oceniti da li postoji verovatnoća da su počinioci proganjanja upoznati s uverenjima ili postupcima podnosioca zahteva i da nisu naklonjeni takvim uverenjima ili postupcima u meri u kojoj bi za podnosioca zahteva postojao osnovani strah od proganjanja ili bi on bio suočen sa stvarnom opasnošću od ozbiljne nepravde.</p> <p>Pojam „izraz i nastavak uverenja ili sklonosti koje je (podnositelj zahteva) imao u zemlji porekla” ne zahteva da je u zemlji porekla prethodno došlo do izražavanja takvih uverenja ili sklonosti. Međutim, to bi očigledno pomoglo u dokazivanju da su prethodno postojala ta uverenja ili sklonosti.</p>
---	---

Ne dovodeći u pitanje Ženevsku konvenciju, države članice mogu odrediti da se podnosiocu zahteva koji naknadno podnese zahtev po pravilu neće priznati status izbeglice ako se opasnost od proganjanja zasniva na okolnostima koje je podnositelj zahteva stvorio svojom sopstvenom odlukom nakon što je napustio državu porekla (član 5, stav 3. Direktive o kvalifikaciji). Svrha mogućnosti uvođenja takvog izuzeća jeste da se spreče zloupotrebe režima za međunarodnu zaštitu. Međutim, potrebno je napomenuti da procena osnovanosti straha podnosioca zahteva uvek ostaje usmerena prema budućnosti, te da u svim slučajevima treba poštovati načelo zabrane prisilnog vraćanja i udaljenja.

Nacionalno zakonodavstvo i smernice

--

Počinioci proganjanja ili ozbiljne nepravde [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Ženevska konvencija	Direktiva o kvalifikaciji	Nacionalno zakonodavstvo
Član 1A, stav 2.	Član 6.	

Počinioci proganjanja ili ozbiljne nepravde uključuju:

Država

- Pojam države treba tumačiti široko. Pojam obuhvata *de jure* i *de facto* tela i može da obuhvata bilo koje službenike koji vrše državne funkcije, nezavisno od toga da li se funkcije odnose na sudsku, izvršnu ili zakonodavnu vlast, i koji rade na bilo kom nivou.
- Državni počinioci proganjanja ili ozbiljne nepravde takođe mogu da uključuju: lica ili subjekte koji su ovlašćeni da vrše državna ovlašćenja; privatna lica ili grupe koje deluju pod kontrolom ili po nalogu organa ili subjekata ovlašćenih da vrše državna ovlašćenja; ili državne službenike koji prevazilaze svoja pravna ovlašćenja.

Stranke ili organizacije koje kontrolišu državu ili bitan deo teritorije države

- Pri kontroli teritorije države ili njenog bitnog dela, stranke ili organizacije mogu da predstavljaju *de facto* državne počinioce time što sprovode elemente državnih ovlašćenja u odsustvu *de jure* državnih nadležnih organa.
- Linija koja razdvaja stranke ili organizacije koje kontrolišu državu ili bitan deo njene teritorije i nedržavne počinioce nije uvek jasna.

Nedržavni počinioci

- Ovaj pojam obuhvata sve nedržavne počinioce, kao što su klanovi i plemena, grupe pobunjenika, kriminalci i članovi porodice.

Počinioci proganjanja predstavljaju ključan element u postupku određivanja statusa. Proganjanje ili ozbiljna nepravda mora uvek da bude u obliku ponašanja određenog počinioca.

Zaštita u zemlji porekla [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Ženevska konvencija	Direktiva o kvalifikaciji	Nacionalno zakonodavstvo
Član 1A, stav 2.	Član 7.	

Međunarodna zaštita je sekundarna u odnosu na zaštitu dostupnu u zemlji porekla. Zbog toga je procena dostupnosti zaštite u zemlji porekla obavezan korak u analiziranju potrebe za međunarodnom zaštitom koji treba napraviti ako je nadležni službenik prethodno utvrdio da postoji stvarna opasnost od proganjanja ili ozbiljne nepravde u slučaju povratka podnosioca zahteva na teritoriju boravka u zemlji porekla.

Nadležni službenik prvo mora da razmotri hoće li zaštita biti dostupna na teritoriji boravka u zemlji porekla. Ako podnosiocu zahteva nije dostupna takva zaštita, može se razmotriti postojanje druge sigurne teritorije u toj zemlji.

Dostupnost ili nedostupnost zaštite ne mora biti povezana sa razlozima proganjanja. Jasan neuspeh i nemogućnost pružanja dovoljne zaštite upućuju na nedostatak zaštite. Motivi ili diskriminišući razlozi pružaoca zaštite nisu preduslov. Međutim, potrebno je napomenuti da bi se u slučajevima namernog nedostatka zaštite to moglo smatrati proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom.

U sledećoj tabeli prikazani su obavezni elementi koje je potrebno razmotriti pri proceni dostupnosti zaštite od proganjanja ili ozbiljne nepravde.

Zaštita u zemlji porekla		
Pružaoци zaštite	... moraju biti	... da pruže zaštitu koja je
država	spremlne	efikasna
stranke ili organizacije, uključujući međunarodne organizacije, koje kontrolišu državu ili bitan deo teritorije države	+	+
	sposobne	trajna
		+
		pristupačna

Pružaoци zaštite [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

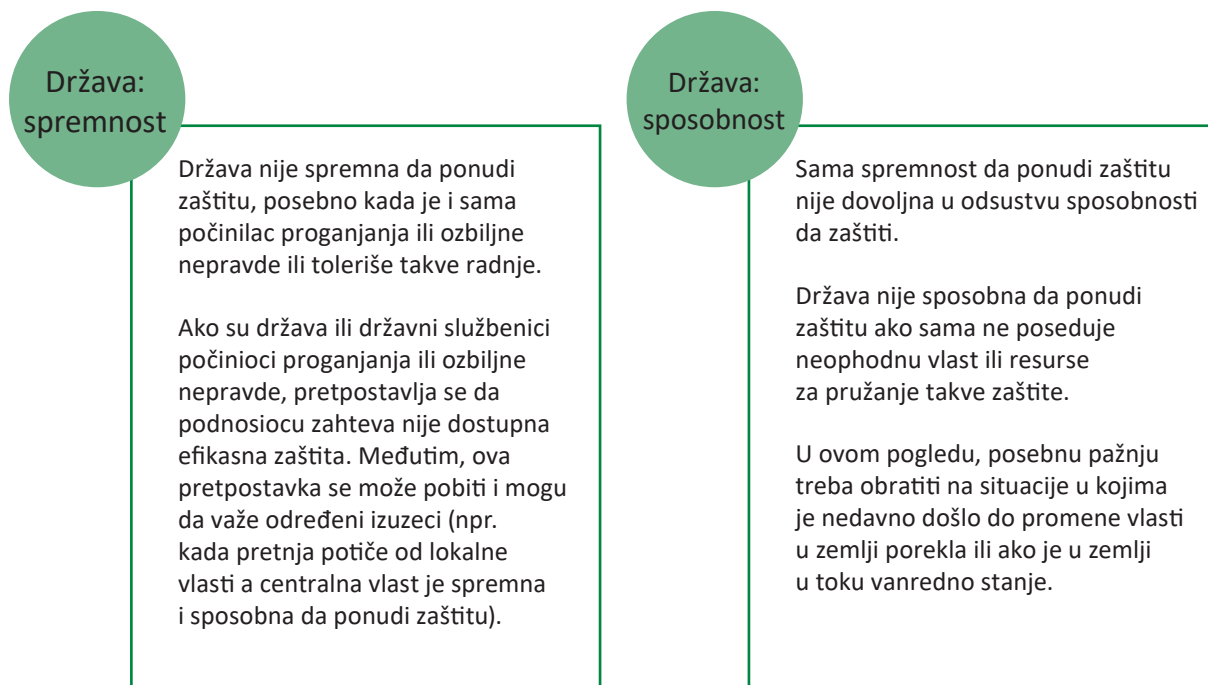
Spisak pružalaca zaštite je **ograničen**.

- **Država**

Obično je država primarni pružalac zaštite. Uključuje svaki organ koji obavlja zakonodavne, izvršne, pravosudne ili bilo koje druge funkcije i deluje na bilo kojem nivou, centralnom, saveznom, regionalnom, pokrajinskom ili lokalnom.

U određenim slučajevima i privatni subjekti mogu dobiti državna ovlašćenja i biti odgovorni za pružanje zaštite pod nadzorom države. Potrebno je da to bude u skladu s merom koju je donela država.

Kako bi se država smatrala pružaocem zaštite, ona mora da kontroliše celokupnu teritoriju zemlje porekla ili najmanje njen značajan deo. U određenim slučajevima država kao pružalac zaštite može da prima pomoć od stranaka i organizacija, uključujući međunarodne organizacije, kako bi ispunila svoju zaštitnu ulogu. Međutim, time se ne sme dovesti u pitanje kontrola države nad državnom teritorijom ili njenim značajnim delom.

Oba uslova moraju biti zadovoljena. Ne može se smatrati da će zaštita biti dodeljena podnosiocu zahteva u slučaju kad je država voljna, ali ne i u mogućnosti da pruži zaštitu, ili je u mogućnosti, ali ne i voljna da pruži zaštitu.

Nemogućnost i/ili odbijanje države da pruži zaštitu mogu biti specifični za lični slučaj podnosioca zahteva ili mogu biti opšte prirode, koja se isto tako primenjuje na podnosioca zahteva.

- **Stranke ili organizacije, uključujući međunarodne organizacije**

Stranke i organizacije mogu se smatrati pružaocima zaštite pod uslovom da zadovoljavaju sledeće kumulativne zahteve.

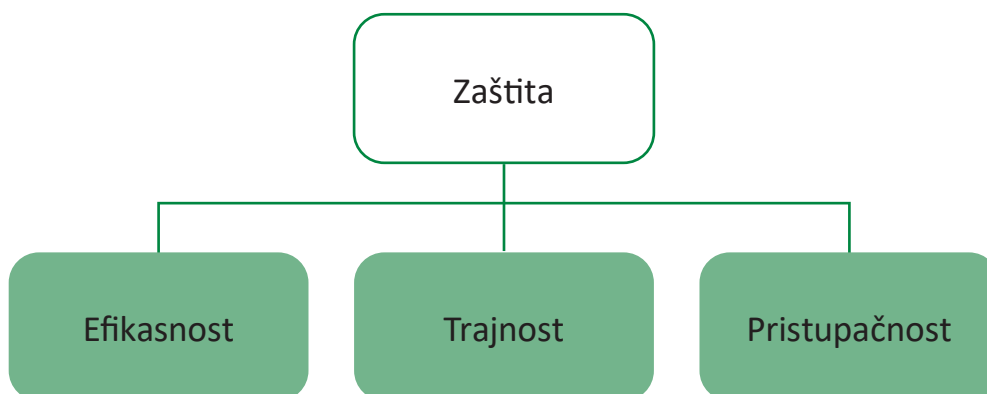

Kako bi se smatralo da stranke ili organizacije kontrolišu državnu teritoriju ili njen značajan deo, potrebno je utvrditi da one obavljaju odgovarajuće državne funkcije. To je potrebno razmotriti zajedno s njihovom stvarnom sposobnošću pružanja zaštite, koja je efikasna i trajna.

Spremnost i sposobnost stranaka i organizacija da pruže zaštitu potrebno je proceniti u skladu s istim standardima koji se primenjuju na državnu zaštitu.

Kvalitet zaštite

Zaštita u zemlji porekla mora da zadovolji tri sledeća kumulativna uslova.

► Efikasnost [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Zaštita se uopšteno pruža ako pružaoci zaštite preduzimaju razumne mere u cilju sprečavanja proganjanja ili trpljenja ozbiljne nepravde, između ostalog, primenom efikasnog pravnog sistema za otkrivanje, gonjenje i kažnjavanje dela koja predstavljaju proganjanje ili ozbiljnu nepravdu i ako je takva zaštita dostupna podnosiocu zahteva.

Procena da li pružalac zaštite preduzima „**razumne mere**” predstavlja praktično pitanje i odnosi se na mere koje se mogu razumno očekivati kako bi se sprečilo proganjanje ili ozbiljna nepravda od kojih strahuje podnosilac zahteva. Kvalifikacija mera kao razumnih zavisi i od ozbiljnosti nepravde od koje se strahuje. Određeni nivoi lošeg postupanja ne mogu se isključiti čak i ako su preduzete razumne mere za sprečavanje proganjanja ili trpljenja ozbiljne nepravde.

Dela proganjanja ili dela koja izazivaju ozbiljnu nepravdu obično zbog svoje velike ozbiljnosti spadaju u oblast krivičnog prava. Samim otkrivanjem, gonjenjem i kažnjavanjem dela koja predstavljaju proganjanje ili ozbiljnu nepravdu, nakon što je do njih došlo, ne ispunjava se zahtev efikasne zaštite. Pružaoci zaštite moraju preduzeti razumne mere kako bi se sprečile nepravde i umanjila opasnost od njihove pojave.

Pri procenjivanju da li je moguće pružiti efikasnu zaštitu mogu se uzeti u obzir elementi kao što su podaci o ljudskim pravima, korupcija, dovoljnost resursa, prakse sprovođenja zakona ili nezavisnost pravosuđa.

► Trajnost [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Budući da je razmatranje potrebe za međunarodnom zaštitom usmereno na budućnost, ključno je proceniti da li je zaštita u zemlji porekla trajna.

Pri proceni ovog elementa posebnu pažnju treba usmeriti na zaštitu koju pružaju stranke ili organizacije, uključujući međunarodne organizacije, koje kontrolišu državu ili bitan deo teritorije države, s obzirom na to da bi njihova kontrola obično bila privremena.

► Pristupačnost [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Pristup podnosioca zahteva zaštiti u zemlji porekla potrebno je proceniti u svetlu pravnih i praktičnih prepreka zaštiti. Takve prepreke se mogu odnositi na ličnu situaciju podnosioca zahteva, na diskriminaciju, na kulturne prepreke, na položaj počinitelca proganjanja ili ozbiljne nepravde, itd.

Može se pretpostaviti da zaštita nije dostupna u slučaju kada je država počinitelj proganjanja ili ozbiljne nepravde. To je povezano s uslovom spremnosti države.

Kako bi se zaključilo da zaštita nije dostupna, potrebno je dokazati sledeće:

- podnosilac zahteva je neuspešno zatražio zaštitu od nadležnih organa u zemlji porekla; ili
- podnosiocu zahteva ne bi bila pružena zaštita u slučaju da ju je zatražio, kao u slučaju kada zaštita uopšteno nije dostupna ili kada bi zahtev bio beznačajan ili, pak, opasan.

Međutim, iscrpljenje domaćih pravnih sredstava u zemlji porekla nije preduslov za utvrđivanje nedostatka pristupa zaštiti od proganjanja ili ozbiljne nepravde. Potrebno je pažljivo razmotriti lične okolnosti podnosioca zahteva, naročito u slučaju kada je pretrpeo loše postupanje od strane pružaoca zaštite ili kada pružalac zaštite prethodno nije zaštitio podnosioca zahteva od proganjanja ili ozbiljne nepravde.

Alternative za mogućnost zaštite unutar zemlje [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Ženevska konvencija	Direktiva o kvalifikaciji	Nacionalno zakonodavstvo
Član 1A, stav 2.	Član 8.	

Ako podnosiocu zahteva nije dostupna zaštita na teritoriji boravka u zemlji porekla, može se razmotriti postojanje druge sigurne teritorije u toj zemlji.

Nadležni službenik može prema tome utvrditi da ne postoji potreba za međunarodnom zaštitom podnosioca zahteva ako u delu zemlje porekla za njega ne postoji osnovani strah od proganjanja i stvarna opasnost od trpljenja ozbiljne nepravde ili ako ima pristup zaštiti od proganjanja i ozbiljne nepravde.

Obaveza je nadležnog službenika da dokaže da je na određenoj teritoriji u zemlji porekla dostupna zaštita unutar zemlje. Nadležni službenik mora da utvrdi tu teritoriju.

Kako bi se utvrdilo da li je interna zaštita dostupna u **određenom delu** zemlje porekla podnosioca zahteva, tri kumulativna kriterijuma moraju da budu zadovoljena.

Ovaj deo zemlje je **siguran** za podnosioca zahteva.

Podnosilac zahteva ima **pristup** ovom delu zemlje.

Od podnosioca zahteva se može **razumno očekivati da se nastani tamo**.

Ne postoji uslov da pre traženja međunarodne zaštite podnosilac zahteva mora da iscrpi sve mogućnosti ostvarivanja zaštite u drugom delu zemlje porekla. Procena je usmerena na pitanje da li je takva mogućnost dostupna u vreme donošenja odluke.

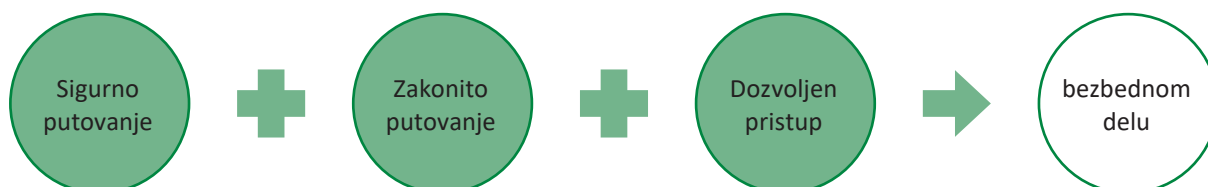
► Sigurnost u delu zemlje porekla [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Teritorija je sigurna za podnosioca zahteva ako tamo za njega nema osnovanog straha od proganjanja ili ozbiljne nepravde ili zato što u tom delu zemlje ima pristup zaštiti od proganjanja ili ozbiljne nepravde.

<p>Nepostojanje proganjanja ili ozbiljne nepravde</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nepostojanje prvobitnog proganjanja ili ozbiljne nepravde nastalih na teritoriji boravka: u ovom pogledu treba razmotriti doseg počinitelca proganjanja ili ozbiljne nepravde. <p style="text-align: center;">i</p> <ul style="list-style-type: none"> Nema potencijalnih novih oblika proganjanja ili ozbiljne nepravde. <p>Ako je država počinitelj proganjanja ili ozbiljne nepravde, sigurna teritorija obično neće postojati u zemlji porekla jer država uopšteno ima vlast nad celokupnom svojom teritorijom.</p>
<p><i>ili</i></p>	
<p>Dostupnost zaštite od proganjanja ili ozbiljne nepravde</p>	<p>Zaštita na razmatranoj teritoriji mora da zadovolji jednake obavezne uslove kao što su oni potrebni za zaštitu od proganjanja ili ozbiljne nepravde na mestu boravka u zemlji porekla (videti pododjeljak „Kvalitet zaštite“).</p> <p>Ako je država počinitelj proganjanja ili ozbiljne nepravde, pretpostavlja se da podnosiocu zahteva nije dostupna efikasna zaštita jer država uopšteno ima vlast na čitavoj svojoj teritoriji.</p> <p>Ako država odobrava ili toleriše proganjanje ili ozbiljnu nepravdu koju sprovode nedržavni subjekti, potrebno je razmotriti uticaj tih nedržavnih subjekata na alternativnoj teritoriji koja se razmatra za zaštitu unutar zemlje.</p>

► **Pristup delu zemlje porekla** [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Kako bi se smatralo da je u zemlji porekla podnosioca zahteva dostupna zaštita unutar zemlje, nije dovoljno da nadležni službenik utvrdi sigurnu teritoriju u toj zemlji. Podnosilac zahteva mora da bude u mogućnosti da sigurno i zakonito putuje do tog dela zemlje i da ima pristup tom delu.

- **Sigurno putovanje.** Postoji siguran put kojim podnosilac zahteva može da putuje bez nepotrebnih poteškoća, kako bi bez ozbiljne opasnosti mogao da pristupi sigurnoj teritoriji u zemlji porekla.
- **Zakonito putovanje.** Ne postoje zakonske prepreke koje sprečavaju putovanje podnosioca zahteva do sigurne teritorije.
- Tačnije, ako podnosilac zahteva mora da prođe kroz treću zemlju kako bi pristupio sigurnoj teritoriji, on mora da ima zakonsku mogućnost da to učini.
- **Dozvoljen pristup.** Subjekt(-i) koji kontroliše sigurnu teritoriju podnosiocu zahteva dozvoljava pristup.

► **Prihvatljivost nastanjivanja podnosioca zahteva u delu zemlje porekla** [\[povratak na kontrolnu listu\]](#)

Ispitivanje prihvatljivosti oslanja se na **pristup zasnovan na pravima**. Potrebno je da budu zagarantovane osnovne potrebe, između ostalog, hrana, sklonište i higijena. Osim toga, potrebno je posebno obratiti pažnju na mogućnost osobe da sebi i svojoj porodici obezbedi sredstva za život, osnovnu zdravstvenu zaštitu i obrazovanje za decu.

Pri procenjivanju je li prihvatljivo da se podnosilac zahteva nastani u delu zemlje potrebno je uzeti u obzir lične okolnosti podnosioca zahteva, kao što su starost, pol, zdravstveno stanje, društveni kontekst, obrazovanje, porodične i društvene veze, jezik, rodni identitet i seksualna orijentacija itd.

Nacionalne smernice

Odbijanje stavljanja pod zaštitu zemlje porekla

U slučaju da je zaštita dostupna u zemlji porekla, mogu postojati slučajevi u kojima podnosilac zahteva na osnovu opravdanih razloga neće hteti da bude stavljen pod takvu zaštitu.

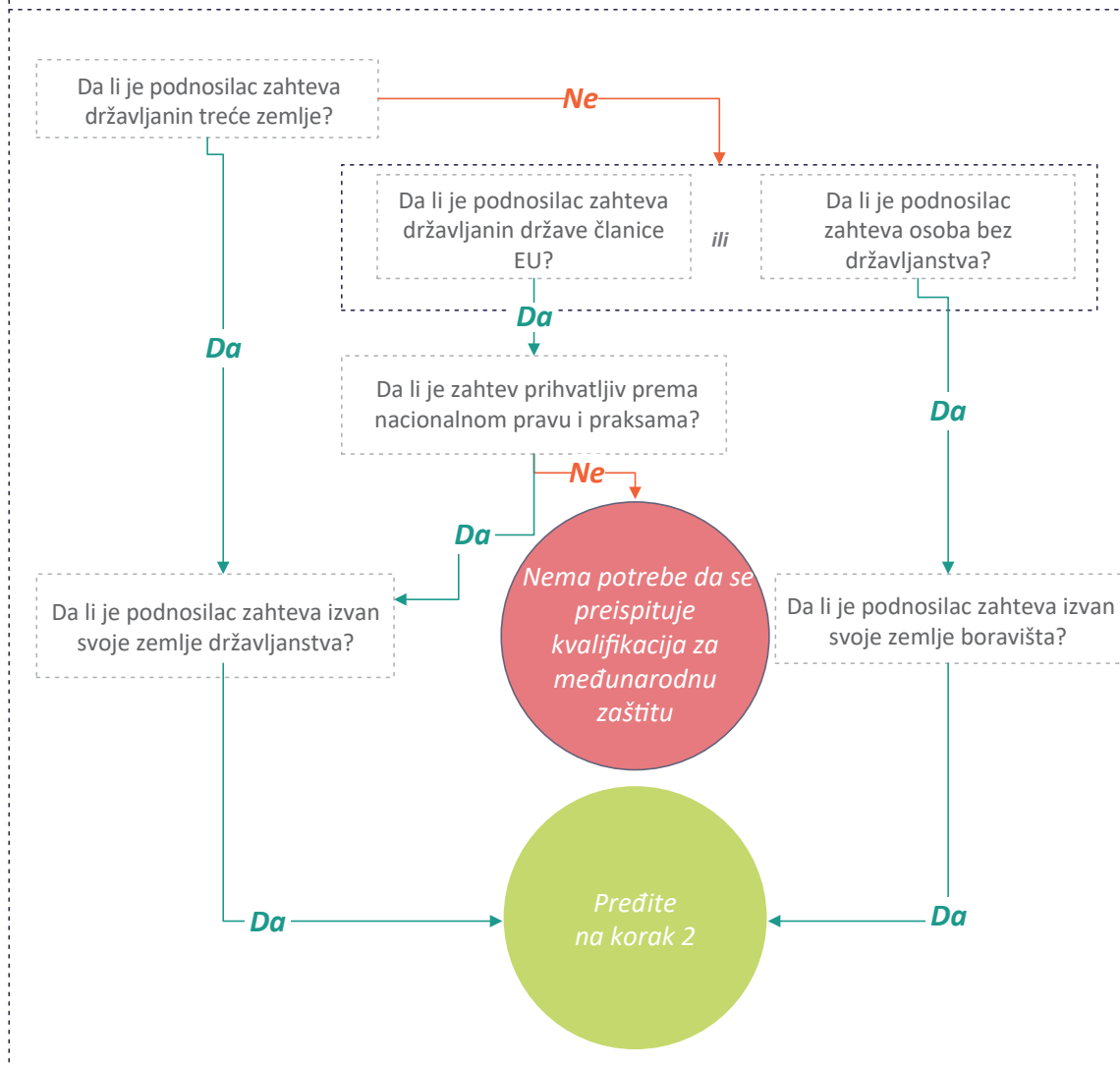
Odbijanje podnosioca zahteva da bude stavljen pod zaštitu zemlje porekla (uključujući zaštitu dostupnu u nekom drugom sigurnom delu u zemlji porekla) mora biti povezano s njegovim strahom od proganjanja ili opasnosti od ozbiljne nepravde.

Iskustva traumatičnih događaja i njihove dugotrajne posledice mogli bi predstavljati uverljive razloge za odbijanje podnosioca zahteva da bude stavljen pod zaštitu zemlje porekla.

DIJAGRAMI TOKA

- ▶ *Vizuelni vodič za nadležnog službenika pri razmatranju pojedinačnog zahteva za međunarodnu zaštitu*

1

Preliminarna razmatranja: lična i teritorijalna oblast primene

2a

Proganjanje

Da li je postupanje od kojeg podnosilac zahteva strahuje čin dovoljno ozbiljnog kršenja ljudskih prava i da li pripada jednom od pomenutih oblika, između ostalog, u članu 9, stav 2 Direktive o kvalifikaciji?

Ne

Predstavlja li takvo postupanje kršenje neotuđivog ljudskog prava ili dovoljno ozbiljno kršenje nekog drugog osnovnog ljudskog prava?

Ne

Može li se postupanje smatrati skupom različitih mera, čije bi posledice uticale na podnosioca zahteva na sličan način?

Da

Da

Da

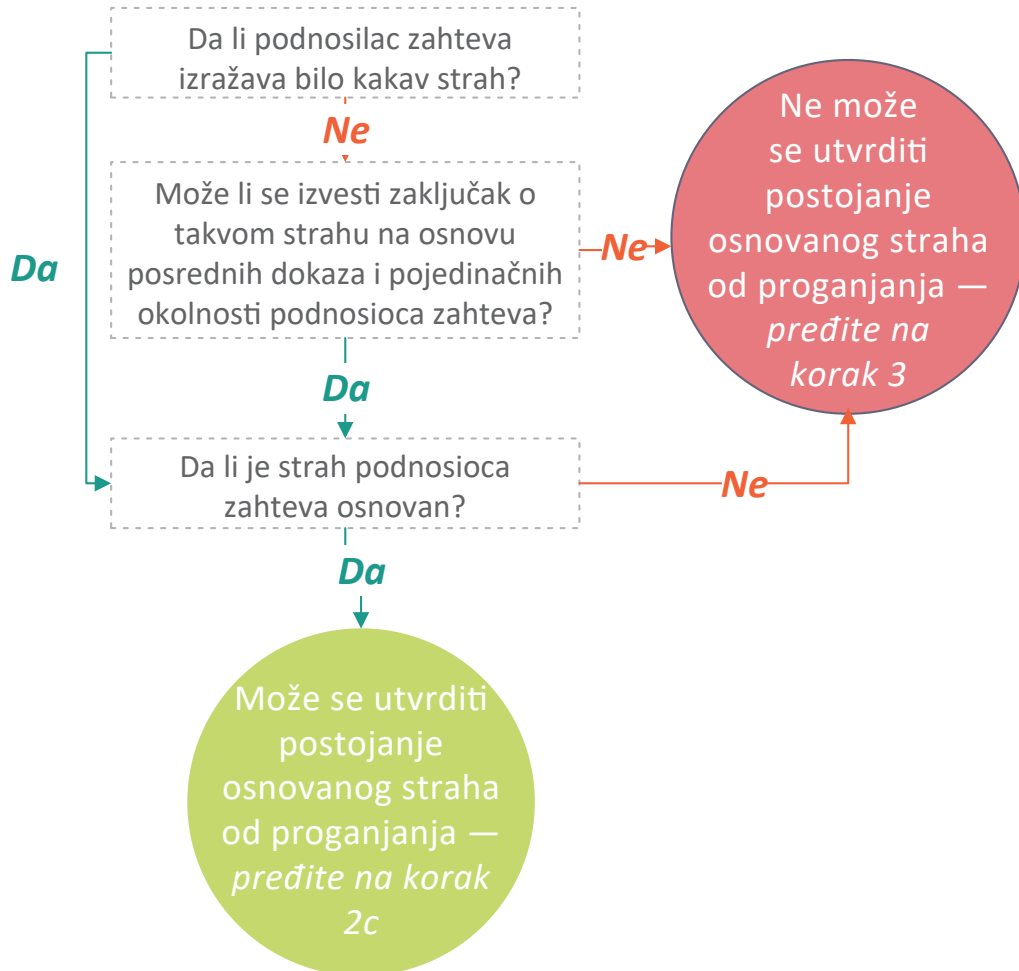
Ne

Postupanje se može smatrati proganjanjem —
pređite na korak 2b.

Postupanje se ne može smatrati proganjanjem —
pređite na korak 3

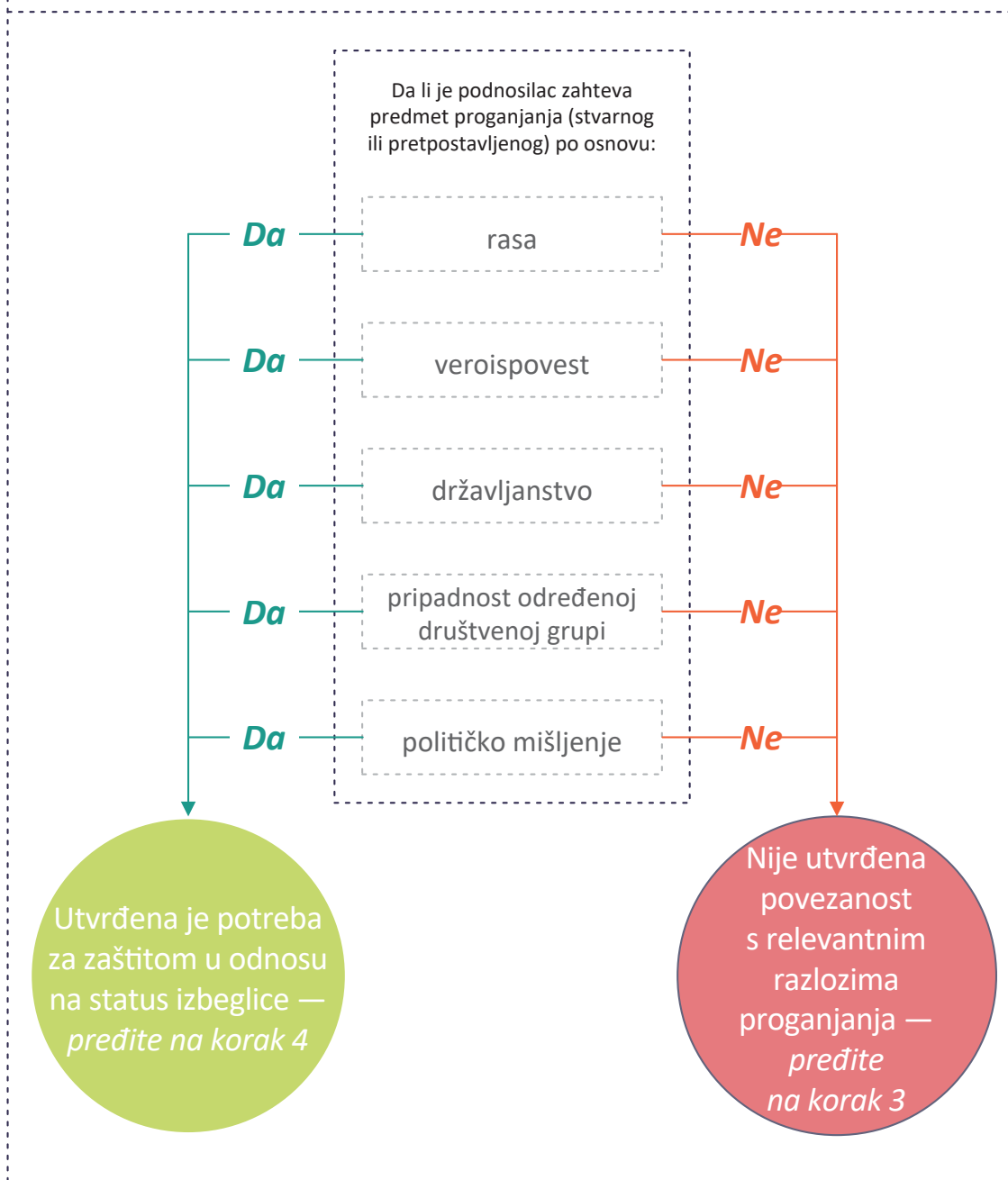
2b

Osnovani strah

2c

Razlozi proganjanja

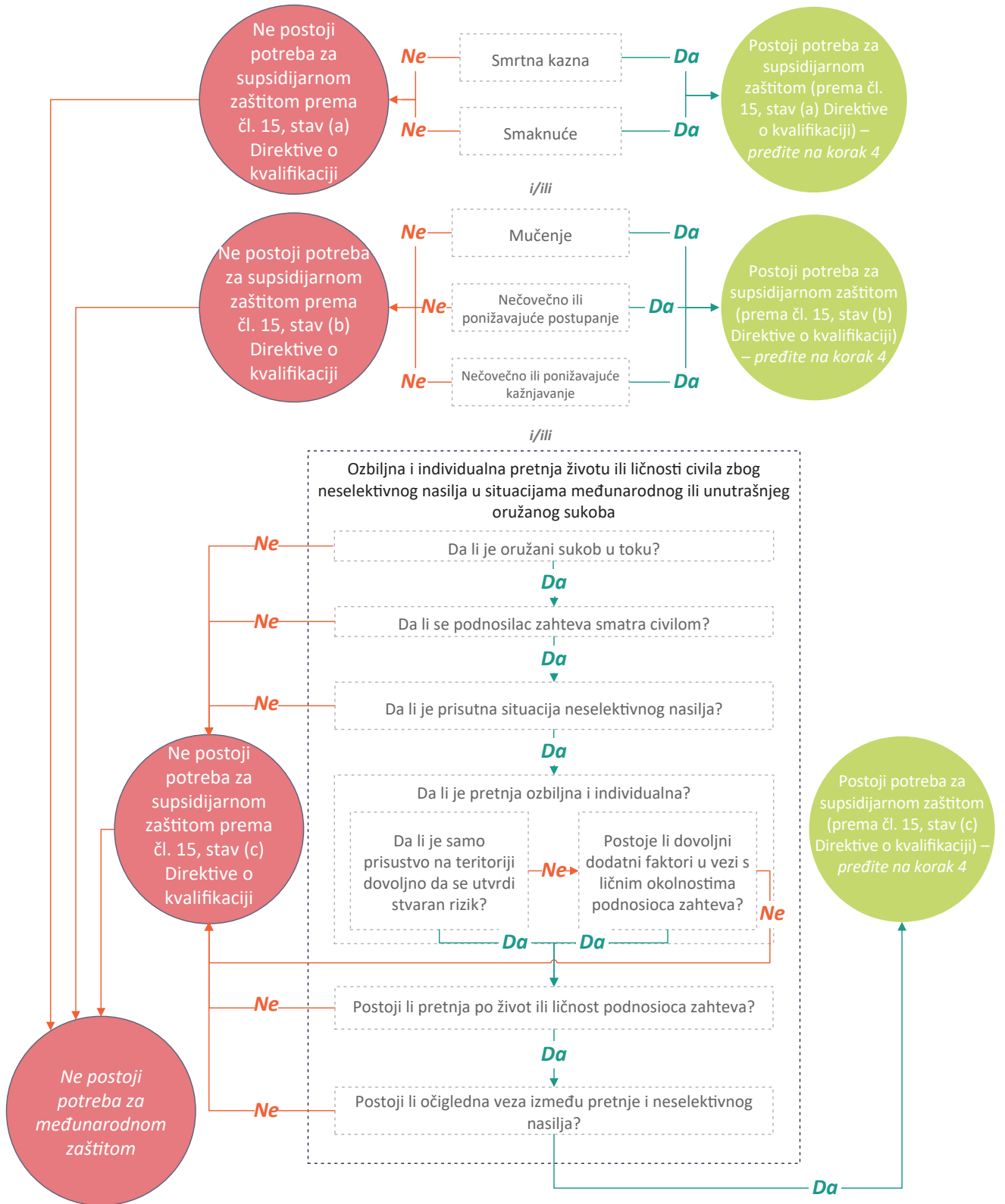

3

Supsidijarna zaštita

Da li postoji razuman stepen verovatnoće da bi podnosilac zahteva bio suočen s bilo kojom od sledećih vrsta ozbiljne nepravde?

4

Zaštita u zemlji porekla

Da li je počinitelj država, stranka ili organizacija, uključujući međunarodne organizacije, koje kontrolišu državu ili bitan deo teritorije države?

Da

Da li je zaštita koju mogu da pruže efikasna?

Da

Da li je zaštita koju mogu da pruže trajna?

Da

Da li je zaštita koju mogu da pruže pristupačna podnosiocu zahteva?

Da

*Ne postoji
potreba za
međunarodnom
zaštitom*

*Ne postoji zaštita na
području boravka
podnosioca zahteva —
pređite na korak 5*

Ne

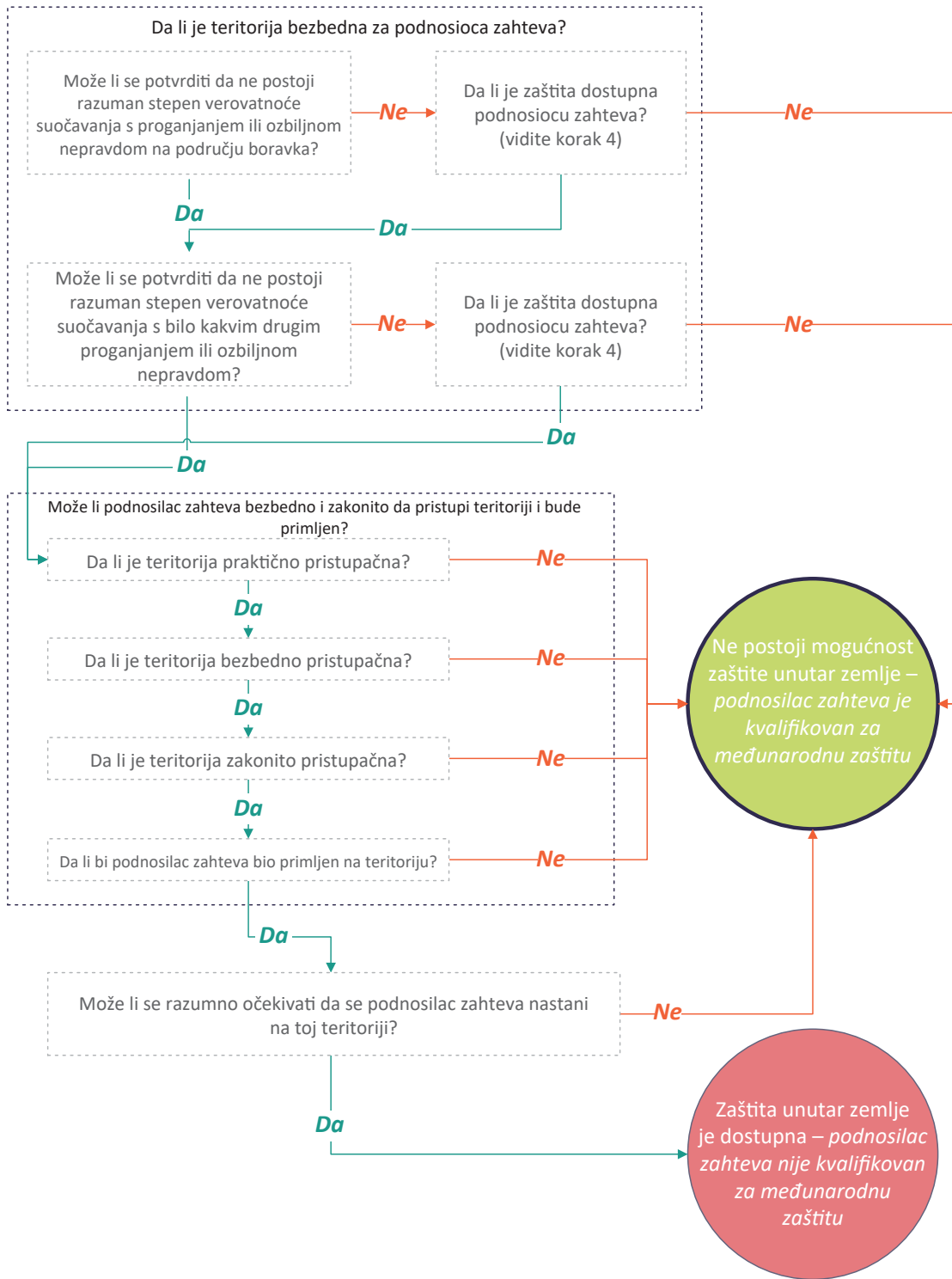
Ne

Ne

Ne

5

Mogućnost zaštite unutar zemlje

IZVORI

- ▶ *Upućivanja na zakonodavstvo, relevantnu sudsku praksu i dodatne resurse.*
- ▶ *Koristite prazne prostore za dodavanje nacionalnog zakonodavstva i sudske prakse.*

Skraćenice i korisne veze

- **APD** — Direktiva 2013/32/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 26. juna 2013. godine o zajedničkim postupcima za priznavanje i oduzimanje međunarodne zaštite
- **CJEU** — Sud pravde Evropske unije
- **EKLJP** — Evropska konvencija o ljudskim pravima
- **ESLJP** — Evropski sud za ljudska prava
- **ŽK** — Ženevska konvencija iz 1951. godine i Protokol iz 1967. godine o statusu izbeglica
- **MSP** — Međunarodni sud pravde
- **DK** — Direktiva o kvalifikaciji (Direktiva 2011/95/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 13. decembra 2011. godine o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbeglice ili osoba koje ispunjavaju uslove za supsidijarnu zaštitu, kao i sadržaj odobrene zaštite)

Drugi resursi

UNHCR-ov priručnik i smernice o postupcima i kriterijumima za utvrđivanje statusa izbeglica na osnovu Konvencije iz 1951. i Protokola iz 1967. o pravnom položaju izbeglica, ostale smernice, dokumenti politike i zaključci UNHCR-ovog Stalnog komiteta i Izvršnog komiteta mogu se pronaći [ovde](#).

Pravni izvori i relevantna sudska praksa

Ovaj pregled pravnih izvora i sudske prakse nije namenjen da bude sveobuhvatan referentni alat. Njime se nadležnim službenicima samo pružaju praktične smernice kroz navođenje nekih od najvažnijih relevantnih odredbi i primera sudske prakse.

Izvori u nastavku navedeni su prema temama. Kada je to moguće, postoje hiperveze sa sudskom praksom i dodatnim pravnim instrumentima, radi jednostavnijeg upućivanja.

Opšti principi

Pravni izvori	Sudska praksa
Član 1A, stav 2. ŽK	<ul style="list-style-type: none"> • CJEU, <i>H. N. v Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General, predmet C-604/12, presuda od 8. maja 2014, EU:C:2014:302, par. 35 (prvenstvo statusa izbeglice)</i> • CJEU, <i>M. M. v Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General, predmet C-277/11, presuda od 22. novembra 2012, EU:C:2012:744, par. 64 (faze u postupku donošenja odluka)</i>
Član 2, tačke (d) i (f) DK	
Član 4, stav (3) DK	
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Lična i teritorijalna oblast primene

Pravni izvori	Sudska praksa
<p>Protokol uz Ženevsku konvenciju o pravnom položaju izbeglica iz 1967.</p> <p>Član 2, tačke (d) i (f) DK</p> <p>Konvencija o pravnom položaju osoba bez državljanstva, 360 UNTS 117, 28. septembar 1954.</p> <p>Protokol (br. 24) o azilu za državljane država članica Evropske unije</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ICJ, <i>Predmet Nottebohm (Liechtenstein v Guatemala)</i>, presuda od 6. aprila 1955, druga faza, <i>Izveštaji ICJ 1955</i>, strane 23-24 (dodeljivanje državljanstva) • CJEU, <i>X and X v État belge</i>, predmet C-638/16 PPU, presuda od 7. marta 2017, EU:C:2017:173, par. 49 i 51 (teritorijalna oblast primene DK)
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Status izbeglice: osnovan strah od proganjanja

Pravni izvori	Sudska praksa
<p>Član 1A, stav 2. ŽK</p> <p>Član 9. DK</p> <p>Član 4, stav (4) DK</p> <p>Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, Generalna skupština UN, rezolucija br. 217 (III), 10. decembar 1948.</p> <p>Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, 999 UNTS 171, 16. decembar 1966.</p> <p>Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, 660 UNTS 195, 7. mart 1966.</p> <p>Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena, 1249 UNTS 13, 18. decembra 1979.</p> <p>Konvencija o pravima deteta, 1577 UNTS 3, 20. novembar 1989.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CJEU, <i>Andre Lawrence Shepherd v Bundesrepublik Deutschland</i>, predmet C-472/13, presuda od 26. februara 2015, EU:C:2015:117, par. 25-26 (pojedinačna procena proganjanja), par. 46, 49 i 52–56 (vojno dezertiranje) • CJEU, <i>Bundesrepublik Deutschland v Y i Z</i>, spojeni predmeti C-71/11 i C-99/11, presuda od 5. septembra 2012, Vrhovno veće, EU:C:2012:518, par. 57, par. 60–67 (ozbiljnost zadiranja u pravo na versku slobodu), par. 72 (dovoljna ozbiljnost za kvalifikaciju proganjanja), par. 78–80 (osnovanost) • CJEU, <i>Minister voor Immigratie en Asiel v X and Y and Z v Minister voor Immigratie en Asiel</i>, spojeni predmeti C-199/12 do C-201/12 presuda od 7. novembra 2013, EU:C:2013:720, par. 53-61 (dovoljna ozbiljnost za kvalifikaciju proganjanja, kažnjavanje homoseksualnih dela), par. 63–64 (prethodno proganjanje), par. 73–76 (osnovanost)

Pravni izvori	Sudska praksa
<p>Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima deteta u pogledu uključivanja dece u oružane sukobe, 25. maja 2000.</p> <p>Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima deteta o prodaji dece, dečjoj prostituciji i dečjoj pornografiji, 25. maj 2000.</p> <p>Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, 2515 UNTS 3, 13. decembar 2006.</p> <p>Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966, 993 UNTS 3, 16. decembar 1966.</p> <p>Evropska socijalna povelja iz 1961, ETS br. 35, 18. oktobar 1961. i revidirana Evropska socijalna povelja, ETS. br. 163, 3. maj 1996.</p>	
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Razlozi proganjanja: rasa

Pravni izvori	Sudska praksa
<p>Član 1A, stav 2. ŽK</p> <p>Član 10, stav (1), tačka (a) DK</p> <p>Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, 660 UNTS 195, 7. mart 1966.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ESLJP, <i>Khamrakulov v. Russia</i>, zahtev br. 68894/13, 16. april 2015, par. 66 i 67 (proganjanje zbog etničkog porekla) • ESLJP, <i>A.A. v. France</i>, zahtev br. 18039/11, 15. april 2015, par. 58 (proganjanje zbog etničkog porekla) • ESLJP, <i>A.F. v. France</i>, zahtev br. 80086/13, presuda od 15. aprila 2015, par. 50–52 (proganjanje zbog etničkog porekla) • ESLJP, <i>S.H. v. the United Kingdom</i>, zahtev br. 19956/06, presuda od 15. juna 2010, par. 70 (rasna diskriminacija) • ESLJP, <i>Salah Sheekh v. the Netherlands</i>, zahtev br. 1948/04, presuda od 11. januara 2007, par. 148 (etnička manjina) • ESLJP, <i>Cyprus v. Turkey</i>, zahtev br. 25781/94, presuda od 10. maja 2001, Vrhovno veće, par. 306 (rasna diskriminacija)
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Razlozi proganjanja: veroispovest

Pravni izvori	Sudska praksa
<p>Član 1A, stav 2. ŽK</p> <p>Član 10, stav (b) DK</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CJEU, <i>Bundesrepublik Deutschland v Y and Z, spojeni predmeti C-71/11 i C-99/11, presuda od 5. septembra 2012, Vrhovno veće, EU:C:2012:518</i>, par. 80 (<i>ne može se očekivati da će se podnosilac zahteva suzdržati od verskih praksi</i>) • ESLJP, <i>F.G. v. Sweden, zahtev br. 43611/11, presuda od 23. marta 2016</i>, par. 123–124 (<i>versko preobraćenje</i>) • ESLJP, <i>M.K.N. v. Sweden, zahtev br. 72413/10, presuda od 27. juna 2013</i>, par. 32–44 (<i>verska pripadnost</i>)
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Razlozi proganjanja: nacionalnost

Pravni izvori	Sudska praksa
<p>Član 1A, stav 2. ŽK</p> <p>Član 10, stav (c) DK</p>	
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Razlozi proganjanja: pripadnost određenoj društvenoj grupi

Pravni izvori	Sudska praksa
<p>Član 1A, stav 2. ŽK</p> <p>Član 10, stav (d) DK</p> <p>Uvodna odredba 30 DK</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CJEU, <i>Minister voor Immigratie en Asiel v X and Y and Z v Minister voor Immigratie en Asiel, spojeni predmeti C-199/12 do C-201/12, presuda od 7. novembra 2013, EU:C:2013:720</i>, par. 45–49 (<i>definicija određene društvene grupe</i>), par. 53–61 (<i>kažnjavanje homoseksualnih dela</i>), par. 70–76 (<i>ne može se očekivati od podnosioca zahteva da prikriva homoseksualnost ili da se suzdržava od izražavanja svoje seksualne orijentacije</i>)
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Razlozi proganjanja: političko mišljenje

Pravni izvori	
Član 1A, stav 2. ŽK	
Član 10, stav (d) DK	
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Povezanost (na osnovu razloga)

Pravni izvori	
Član 1A, stav 2. ŽK	
Član 9, stav (3) DK	
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Supsidijarna zaštita: stvarna opasnost od ozbiljne nepravde

Pravni izvori	Sudska praksa
Član 2, stav (f) DK	<ul style="list-style-type: none"> • CJEU, <i>Meki Elgafaji and Noor Elgafaji v Staatssecretaris van Justitie, predmet C-465/07, presuda od 17. februara 2009</i>, EU:C:2009:94, par. 40 (prethodna ozbiljna nepravda) • ESLJP, <i>F.G. v Sweden, zahtev br. 43611/11, presuda od 23. marta 2016</i>, par. 115 (procena stvarne opasnosti) • ESLJP, <i>Auad v. Bulgaria, zahtev br. 46390/10, presuda od 11. oktobra 2011</i>, par. 99(c) (procena stvarne opasnosti) • ESLJP, <i>Saadi v. Italy, zahtev br. 37201/06, presuda od 28. februara 2008</i>, str. 130 (procena stvarne opasnosti); par. 140 (standard dokazivanja) • ESLJP, <i>Vilvarajah i ostali v. Ujedinjeno Kraljevstvo, 45/1990/236/302-306, presuda od 26. septembra 1991</i>, par. 111 (standard dokazivanja)
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Supsidijarna zaštita: smrtna kazna ili smaknuće

Pravni izvori	Sudska praksa
<p>Član 15, stav (a) DK</p> <p>Član 2. EKLJP</p> <p>Protokol br. 6 uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda o ukidanju smrtno kazne</p> <p>Protokol br. 13 uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda o ukidanju smrtno kazne u svim okolnostima</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ESLJP, <i>Al-Saadoon and Mufdhi v. the United Kingdom</i>, zahtev br. 61498/08, presuda od 2. marta 2010, par. 115 (smrtna kazna – čekanje smrtno kazne) • ESLJP, <i>Ilascu and Others v. Moldova and Russia</i>, zahtev br. 48787/99, presuda od 8. jula 2004, par. 429–433 (smrtna kazna – čekanje smrtno kazne) • ESLJP, <i>Soering v. the United Kingdom</i>, 1/1989/161/217, 7. jul 1989, par. 111 (čekanje smrtno kazne)
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Supsidijarna zaštita: mučenje ili nečovečno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje

Pravni izvori	Sudska praksa
<p>Član 15, stav (b) DK</p> <p>Član 3. EKLJP</p> <p>Konvencija protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja, 1465 U.N.T.S. 85, 10. decembar 1984.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CJEU, <i>Mohamed M’Bodj v État belge</i>, predmet C-542/13, presuda od 18. decembra 2014, Vrhovno veće, par. 40, 41 i 50 (nedostupnost odgovarajuće zdravstvene zaštite) • CJEU, <i>Meki Elgafaji and Noor Elgafaji v Staatssecretaris van Justitie</i>, predmet C-465/07, presuda od 17. februara 2009, EU:C:2009:94, par. 28 (relevantnost sudske prakse ESLJP-a u tumačenju oblasti primene člana 15, tačke (b) DK) • ESLJP, <i>Paposhvili v. Belgium</i>, zahtev br. 41738/10, presuda od 13. decembra 2016, par.- 181–193 (nedostupnost odgovarajuće zdravstvene zaštite) • ESLJP, <i>Trabelsi v. Belgium</i>, zahtev br. 140/10, 4. septembar 2014, par. 113–115 (doživotni zatvor) • ESLJP, <i>M.S.S. v. Belgium and Greece</i>, zahtev br. 30696/09, presuda od 21. januara 2011, Vrhovno veće, par. 220 (definicija pojmova „nečovečno” i „ponižavajuće”) • ESLJP, <i>Gäfgen v. Germany</i>, zahtev br. 22978/05, presuda od 1. juna 2010, Vrhovno veće, par. 108 (prag ozbiljnosti za mučenje) • ESLJP, <i>Kalashnikov v. Russia</i>, zahtev br. 47095/99, presuda od 15. jula 2002, par. 95 (ponižavajuće postupanje). • ESLJP, <i>Selmouni v. France</i>, zahtev br. 25803/94, presuda od 28. jula 1999, Vrhovno veće, par. 99–101 (definicija mučenja) • ESLJP, <i>Tyrer v. the United Kingdom</i>, zahtev br. 5856/72, presuda od 15. marta 1978, par. 30 (ponižavajuće postupanje) • ESLJP, <i>Ireland v the United Kingdom</i>, zahtev br. 5310/71, presuda od 18. januara 1978, par. 167 (razlika između mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja)
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Supsidijarna zaštita: ozbiljna i individualna pretnja životu ili ličnosti civila zbog neselektivnog nasilja u situacijama međunarodnog ili unutrašnjeg oružanog sukoba

Pravni izvori	Sudska praksa
Član 15, stav (c) DK	<ul style="list-style-type: none"> • CJEU, <i>Aboubacar Diakité v Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides</i>, Predmet C-285/12, presuda od 30. januara 2014, par. 35 (oružani sukob) • CJEU, <i>Meki Elgafaji and Noor Elgafaji v Staatssecretaris van Justitie</i>, predmet C-465/07, presuda od 17. februara 2009, EU:C:2009:94, par. 32–33 (ozbiljna i pojedinačna pretnja); par. 34–35 (neselektivno nasilje); par. 39 (test „klizne skale“) • ESLJP, <i>K.A.B. v. Sweden</i>, Zahtev br. 886/11, presuda od 5. septembra 2013, par. 75–77 (neselektivno nasilje) • ESLJP, <i>Sufi and Elmi v. the United Kingdom</i>, zahtevi br. 8319/07 i 11449/07, presuda od 28. novembra 2011, par. 241 (neselektivno nasilje)
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Potrebe za međunarodnom zaštitom koje nastaju na licu mesta

Pravni izvori	Sudska praksa
Član 5. DK	<ul style="list-style-type: none"> • ESLJP, <i>F.G. v. Sweden</i>, zahtev br. 43611/11, presuda od 23. marta 2016, par. 123–124 i 144–158 (postupci u zemlji azila – procena rizika) • ESLJP, <i>H.S. and others v Cyprus</i>, zahtev br. 41753/10 i 13 ostali, presuda od 21. jula 2015, par. 277 (utvrđivanje od strane nadležnih organa) • ESLJP, <i>A.A. v. Switzerland</i>, zahtev br. 58802/12, presuda od 7. januara 2014, par. 38–43 (nivo aktivnosti i utvrđivanje od strane nadležnih organa) • ESLJP, <i>S.F. v. Sweden</i>, zahtev br. 52077/10, presuda od 15. maja 2012, par. 68–71 (nivo političkih aktivnosti)
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Počinioci proganjanja ili ozbiljne nepravde

Pravni izvori	Sudska praksa
Član 6. DK	<ul style="list-style-type: none"> • CJEU, <i>Mohamed M'Bodj v État belge, predmet C-542/13, presuda od 18. decembra 2014, Vrhovno veće</i>, par. 35 (počinilac proganjanja kao neophodan uslov) • ESLJP, <i>Tatar v. Switzerland, zahtev br. 65692/12, Savet Evrope: Evropski sud za ljudska prava, 14. april 2015</i>, par. 41 (nedržavni subjekti) • ESLJP, <i>Sufi and Elmi v. the United Kingdom, zahtevi br. 8319/07 i 11449/07, presuda od 28. novembra 2011</i>, par. 281–282 (počinilac proganjanja kao neophodan uslov)
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Pružaoци zaštite i kvalitet zaštite

Pravni izvori	Sudska praksa
Član 1A, stav 2. ŽK Član 7. DK	<ul style="list-style-type: none"> • CJEU, <i>Aydin Salahadin Abdulla i drugi v Bundesrepublik Deutschland, spojeni predmeti C-175/08, C-176/08, C-178/08 i C-179/08, presuda od 2. marta 2010</i>, par. 67–76 (efikasnost, trajnost i dostupnost zaštite, pružaoци zaštite) • ESLJP, <i>K.A.B. v. Sweden, zahtev br. 886/11, presuda od 5. septembra 2013</i>, par. 69 i 87 (pružaoци zaštite) • ESLJP, <i>Salah Sheekh v. the Netherlands, zahtev br. 1948/04, presuda od 11. januara 2007</i>, par. 147–148 (dostupnost zaštite) • ESLJP, <i>N. v. Finland, zahtev br. 38885/02, presuda od 26. jula 2005</i>, par. 163–164 (pružaoци zaštite) • ESLJP, <i>Osman v. the United Kingdom, zahtev br. 23452/94, presuda od 28. oktobra 1998</i>, par. 115–116 (efikasnost zaštite)
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Mogućnost zaštite unutar zemlje

Pravni izvori	Sudska praksa
Član 8. DK	<ul style="list-style-type: none"> • ESLJP, A.A.M. v. Sweden, zahtev br. 68519/10, presuda od 3. aprila 2014, par. 66–75 (sigurnost u delu zemlje porekla) • ESLJP, K.A.B. v. Sweden, zahtev br. 886/11, presuda od 5. septembra 2013, par. 80–85 (pristupačnost dela zemlje porekla, prihvatljivost za nastanjivanje) • ESLJP, D.N.M. v. Sweden, Zahtev br. 28379/11, presuda od 27. juna 2013, par. 57–59 (sigurnost u delu zemlje porekla, prihvatljivost za nastanjivanje) • ESLJP, S.A. v. Sweden, zahtev br. 66523/10, presuda od 27. juna 2013, par. 56–58 (sigurnost u delu zemlje porekla) • ESLJP, M.Y.H. and others v. Sweden, zahtev br. 50859/10, presuda od 27. juna 2013, str. 68–73 (prihvatljivost za nastanjivanje) • ESLJP, Sufi and Elmi v. the United Kingdom, zahtevi br. 8319/07 i 11449/07, presuda od 28. novembra 2011, str. 249 i 265–296 (pristupačnost dela zemlje porekla, prihvatljivost za nastanjivanje) • ESLJP, Salah Sheekh v. the Netherlands, zahtev br. 1948/04, presuda od 11. januara 2007, str. 140–148 (zaštita klana, pojedinačne okolnosti) • ESLJP, M.K.N. v. Sweden, zahtev br. 72413/10, presuda od 27. juna 2013, str. 35–44 (verska pripadnost, pojedinačne okolnosti)
Nacionalno zakonodavstvo	Nacionalna sudska praksa

Getting in touch with the EU

In person

All over the European Union there are hundreds of Europe Direct information centres. You can find the address of the centre nearest you at: https://europa.eu/european-union/contact_en

On the phone or by email

Europe Direct is a service that answers your questions about the European Union. You can contact this service:

- by freephone: 00 800 6 7 8 9 10 11 (certain operators may charge for these calls),
- at the following standard number: +32 22999696 or
- by email via: https://europa.eu/european-union/contact_en

Finding information about the EU

Online

Information about the European Union in all the official languages of the EU is available on the Europa website at: https://europa.eu/european-union/index_en

EU publications

You can download or order free and priced EU publications from EU Bookshop at: <https://publications.europa.eu/bookshop>. Multiple copies of free publications may be obtained by contacting Europe Direct or your local information centre (see https://europa.eu/european-union/contact_en).

EU law and related documents

For access to legal information from the EU, including all EU law since 1951 in all the official language versions, go to EUR-Lex at: <http://eur-lex.europa.eu>

Open data from the EU

The EU Open Data Portal (<http://data.europa.eu/euodp/en>) provides access to datasets from the EU. Data can be downloaded and reused for free, both for commercial and non-commercial purposes.

Publications Office
of the European Union